

ESTravelle

Eesti reisiajakiri • 3/2014 • hind kolm eurot • ilmub kuus korda aastas

HAAPSALU

Eesti mõnusaim linn

HELSINGI-lähedased kohakesed **PETERBURI** kui uus Berliin? **SÖÖGI-SOOVITUSED** Eesti maal ja linnas **PÄRNUS** on elu alati parem **STOCKHOLM** ja uus Põhjala köök **UŽUPISES** on inimestel õigus laiselda **GRILLIÕHTU** värvid **MÄLESTUS** kadunud tsivilisatsioonist

9 771736 002002

ISSN 1736-0021

Täname, et teete tööd, mis on

SAMA KEERULINE KUI ERIAGENDIL

Reisikonsultandina teate Te hästi, kui tähtis on “lihtsalt teha nii”, et kogu reisikorraldus sujuks tõrgeteta. See võib vahel olla keerukas ülesanne – Finnairis me mõistame ja hindame seda kõrgelt, tänades Teid suurepäraselt tehtud töö eest.

Ka meie eesmärk on pakkuda igale reisijale parimat reisikogemust. Finnairi pardal hoolitseme Teie klientide eest, nii saate Teie muretult pühenduda oma tööle.

Aidake meil reisikonsultantidele mõeldud teenuseid veelgi edasi arendada ja võitke mõnus reis Finnairiga Helsingisse:

finnair.com/agent

KAANEFOTO

Karl-Kristjan Nigesen

Eesti reisiajakiri aastast 2000.
Ilmub veebruaris, aprillis, juunis,
augustis, oktoobris ja detsembris.

VÄLJAANDJA Criteria VMG OÜ
SISU Alari Rammo, alari@criteria.ee
VORM Karl-Kristjan Nigesen
KEEL Katrin Kern
KAARDID Helle-Mai Pedastsaar
RISTSÕNA GH Press
TRÜKK Printall

REKLAAM Nordicom, 5666 7770
reklaam@nordicom.ee

WWW.TELLIMINE.EE

12 kuud – 17 eurot
6 kuud – 8,60 eurot
otsekorraldusega – 2,9 eurot

Estraveller ei jõua postkasti? Kojukannet teostab Express Post, 617 7717, tellimine@expresspost.ee.

Väljaandja ei vastuta teenusepakujate poolt tehtavate muudatuste eest sõiduplaanides, hindades jms. Ajakirjas ilmunud materjalide kasutamine on lubatud ainult täieliku viitega allikale.

Estraveller Internetis:
www.issuu.com/estraveller

Kulgemisest

Olen enda arvates päris hea Eestimaa-tundja, aga mida enam teda avastan, seda enam saan aru, kui vähe veel näinud olen. Maailm jääb tänu agarale reisimisele üha väiksemaks, kuid Eesti pigem kasvab.

Reisimist alustasin juba päris väikse lapsena. Elasime ise Lääne-Virumaal, aga sugulased olid laiali üle Eesti Hiiust Mulgini. Palju reisisime bussiga, Hiiumaale vanaema juurde ka lennukiga. Kõik hoovi lapsed olid kadedad! Isal oli enne auto ostmist ilma külgorvita motikas, meid peres aga kokku viis. Sellegipoolest käisime koos reisimas ja isegi telkimas, lihtsalt mitte kaugel ja isa sõitis mitu korda.

Igal kevadel korraldati ka põnevaid kooliekskursioone. Ei, meid ei lastud välismaale, aga Eesti sai tänu sellele ikka päris tuttavaks. Hiljem, juba täiskasvanuna pidin aastakümneid sõitma nädalalõppudel põhjast lõunasse, täpsemalt Tallinnast Otepäele vanemate juurde. Et ei oleks igav punktist A punkti B sõit, siis me enamasti pigem kulgesime.

Kaardi järgi on muidugi Tartu kaudu kõige otsem, aga ka kõige igavam. Tallinnast Otepäele ja tagasi saab mitte just väga suuri ringe tehes mitmel põneval moel, näiteks suvisel ajal Rakvere, Avinurme ja Peipsi veere kaudu või lihtsalt Piibe maanteed pidi. Või kõige mugavamalt hoopis Viljandist, sealt omakorda ühelt või teiselt poolt Võrtsjärve. Või siis hoopis läbi Vändra, Holdre ja Olustvere.

Põnevad peatused, peateelt kõrvale keeramised, näiteks rohkete pruunide kultuuriviitade õpetuse järgi, ja kulinaarsed peatused väikelinnade mõnusates söögikohtades, mida on üha enam ja mis tasuvad proovimist, või ujumismaraton tee äärde hästi ära peidetud järvedes. Kas teate, et Piibe maanteed pidi Otepäält Tallinna sõites on võimalik ujuda vähemalt seitsmes imelises ja väga eriilmelises järves?

Iga-aastaseks harjumuseks kujunesid meie peres ka sõidud naabrite juurde, eelkõige lähimatesse asustatud punktidesse Lätis. Piiriületuskohti on mitu ja sama teed ei pea kordama ning ka ühepäevasesse reisi mahub näiteks suplus ja päevitamine Alüksne rannas, jalutuskäik Cēsise romantilises vanalinnas, maitsev lõuna ja poodlemine Valmieras.

Nii saab kohe ära- ja välismaal käimise tunde väikese raha- ja ajakuluga. Loomulikult oleme perega üsna palju reisinud ka päris kaugetes riikidesse, aga mälestused on tagantjärele vaadates üsna sarnased. Ikka jäävad meelde kaunis loodus, mõnus seltskond, hea toit ja uue avastamine. Selleks ei pea alati kaugele minema, et reisielemust saada.

Nüüd on meie pere lapsed beebitoolist iseseisvasse ellu kasvatatud ja neilgi sama reisipisik jätkuvalt sees. Ei läbi nemadki ainult vahemaid, vaid kulgevad. Milleks otse, kui saab ka ringi, ja palju põnevamalt.

MALLE POTTSEPP

Estravel

A nighttime photograph of a canal in Copenhagen, Denmark. The canal is filled with water, reflecting the lights from the buildings and boats. On the left, there are several multi-story buildings with many windows, some of which are lit up. In the foreground, there is a large, modern boat with a glass railing and circular portholes. In the background, there are several traditional wooden sailing ships (masted boats) docked along the canal. The sky is a deep blue, and the overall atmosphere is serene and picturesque.

Anderseni, Väikese Merineitsi ja Tivoli kodulinn

Poolteist tundi Tallinnast

Kopenhaagen alates 69⁹⁰€

 ESTONIAN AIR

www.estonian-air.ee

Millest seekord?

12 Haapsalu – Eesti mõnusaim linn
Kammerlik, puhas, ilus ja intelligentne kuurort. Alari Rammo ja Karl-Kristjan Nigesen lihtsalt jalutasid ringi ja jutustasid kohalikega. Varsti lähevad jälle.

20 Kui Helsingi on nähtud

Väikese autosõidu kaugusel Helsingist leiab imelisi avastamata väikelinnu, külasid ja spaasid. Soomes elav eesti ajakirjanik Romi Hasa käis toredamates.

28 Kas Peterburi on uus Berliin?

Silvia Pärmani ja Karl-Kristjan Nigeseni kümme lemmikut uuest ja ka väarikast Piiterist.

36 Kus suvel süüa?

Pizza Olive, Kalana suveresto, Ööbiku gastronoomiatalu, Estonian Burger Factory, Vabrik, Tammuri talurestoran, Noa ja Viinistu. Piisab?

42 Elu on alati parem Pärnus

Vähemalt Silvia Pärmani meelest, kes leiab alati sealt pelgupaiga mustvalge maailma, poliitikauudiste ja pettumuste, aiatöö ja argipäeva eest.

50 Süües läbi Stockholm, targad mehed tagataskus

Mari Roonemaa harutab kümme aastat “Uue Põhjala köögi” tuules purjetanud põhjamaade kokkade hullumeelset edulugu. Retk ei vii üldse tavamõistes tippköökidesse, vaid täiesti mõnusa-tesse ja kaukakohasematesse “tagataskutesse”.

56 Užupis – inimesel on õigus laiselda ja mitte midagi teha

Vilniuse vanalinnast teisel pool Vilnele jõge asuv Užupis on hipsterite linnaosade pioneer, mille põhiseadust luges Silvia Pärmann.

60 Vihjeid suvisteks grilliõhtuteks

Kolm vidinat, mis aitavad suvel paremini hakkama saada või on niisama ilusad.

visitfinland.com / Jussi Helsten

Helsingis tutikas vaateratas

Kui Tallinna kohale tõmmati suveks kuuma-õhupall, millega trossi küljes natuke aega rip-puda, siis Helsingis saab vahelduseks teha rin-ge. Lõunasadamasse pikalt plaanitud Helsinki Sky Wheeli avamine muudkui lükkus edasi,

aga juuni algusest on 40-meetrine ratas töös ja nüüd Finnairi nime all.

Nii kutsutakse sõitu soojendusega gond-lites Katajanokkal (kust startisid 1920ndatel lennukid) ka hoopis lennuks, kus pilet maksab

suurtele 12 ja väikestele inimestele 9 eurot, ehk nii umbes euro minuti eest. Nagu ikka, on oma söögid-joogid keelatud, aga vähemalt ei kõeta lisatasusid otsa. Pileti saab lunastada netist www.finnair-skywheel.com.

Viking Line'il Helsingi liinil lisareis

Augusti lõpuni teevad Helsingi-Stockholmi liinil sõitvad Viking Line'i parvlaevad Gabriella ja Mariella päevas kumbki ühe edasi-tagasi lisareisi Tallinna-Helsingi liinil. Pisut muutunud graafikuga jääb liinile sõitma ka Viking XPRS. Nüüd ei passi Stockholmist Helsingisse jõudnud laevad ter-vet päeva seal maha, vaid teevad ühe treti Tallinna, väljudes siit 14.25. Juba 12 tundi hiljem olete niimoodi Mariehamni sadamas ning kümneks hommikul Stockholmis.

Autoga reisijad saavad nüüd Vikingil broneerida kümne euro eest ka parema asukoha autotekil ning viie euro eest saate kindlustada oma bro-neeringu ka siis, kui saabute sadamasse viimasel minutil. Ahvenamaale tasub minna aga muidugi hoopis jalgratastega.

Moskva rongipiletite hind sõltub ostuajast

Mai keskpaigast kehtib 15–20% allahindlus vähemalt 31 päeva enne väljumist ostetud täishinnaga piletitele, seevastu vähem kui kümme päeva enne ostes tuleb 5% otsa. Ostes vähem kui 16 päeva varem, al-lahindlust ei saa. Uus süsteem kehtib reisimisel Tallinna-Moskva rongi kupee- ja SV-vagunites aasta lõpuni, v.a juunist augustini, novembri alguse pühade ajal ning jõulude ja uue aasta vahel, mil saab soodustust 10–15%. Selge? Go Rail selgitab, et tegu on hinnakujunduse paindliku-maks muutumisega.

Ravimitega reisimine ja ravimite saatmine lihtsam

Juulist ei pea enam Schengeni tunnust (kes teab, see teab) mitmest kohast taga ajama, vaid piisab taotlusest otse ravimiametile, nii väheneb ka arsti- de- apteekrite koormus.

Loata võib omatarbeks kaasa võtta

ka senisest suurema (ehk müüdavatele vastava) originaalpakendi määratud ravimit, v.a narkootilised ja psühho- troopsed ained. Uuri lähemalt ravimiameti veebilehelt www.sam.ee rubriigist "Kodanikule".

Salva hüvitab rohkem lennujamasid

Salva Kindlustus töötab edaspidi tavalise reisikindlustusega korvata ka torked, mis tekivad ummikust, ülebroneeringust ja lennugraafiku muutusest. Seni tulnende lisariskide eest ekstra maksta. Reisikindlustus katab kulud, mis on seotud nii ootamatute tervisehäädade kui ka paljude muude ebameeldivustega, olgu

selleks siis reisi katkemine, lennule hii- nemine või pagasi kadumine. Kindlustus hüvitab ootamatu haigestumise või õn- netusjuhtumiga seotud kulud nagu kiir- abi-, haigla- ja ravikulud ning ravimite maksumuse, haige kodumaale tagasi- toimetamise kulud ning kindlustatut saatva isiku majutus- ja elamiskulud.

Vaktsineerimisteavet veebis rohkem

Eks ta oli seal kogu aeg, aga usud sa siis kõike, mis foorumides jauratakse. Nüüd on avatud veel üks usaldusväärsem keskkond www.reisivaktsiinid.ee, millelt leiab kenasti kaarti sikutades enda sihtkohas vajalikud ettevaatusabinõud, samuti info levivate haiguste kohta,

haiguskirjeldused ning lähimad paigad, kust saab nõu ja süsti.

Ärge te ainult Eesti kohta lugege, saate teada, et kaks vaktsiini tuleks igal juhul võtta, pikemaajalisel viibimisel veel kolm, eriti maainimestel, kui seal veel keegi järel on.

Taevased sõnumid

FINNAIR avab suvel uued Flybe teenindatavad liinid kolme Volga-äärsesse linna: Tatarstani pealinna Kaasanisse, kosmoseuuringute keskusse Samarasse ning Nižni Novgorodi. Lennud toimuvad kolm korda nädalas.

ESTONIAN AIR laseb kevadest ka Moskvast väljuvatele lendudele internetis või automaatselt registreerida. Mobiilsed pardakaardid on Šeremetjevose jätkuvalt ulme, aga see-eest ei pea letis kümneeurost registreerimistasu maksma.

AIR LITUANICA, Leedu lennufirma plaanis on nüüd 12 otselendu Tallinna ja Vilniuse vahel ning Vilniuses saab poole tunniga ümber istuda näiteks Pariisi, Berliini ja Müncheni ning augusti lõpust ka Amsterdamile. Kes tõesti paremat võimalust ei leia, võib Vilniuse kaudu lennata ka Göteborgi, Malmöse ja Billundi. Oota, kesse? Jah, Leedul on täitsa oma lennufirma mullusest euroliidu eesistumise ajast jälle olemas. Lennukeid on kaks ja hinnad on väga soodsad.

RAHVUSVAHELINE

PÄRNU MUUSIKAFESTIVAL JÄRVI AKADEEMIA 14-20/07/2014

Vaata kava www.parnumusicfestival.ee

PILETID MÜÜGIL PILETILEVIS

Delfiinid on Klaipedas tagasi

Kas teadsite, et nad üldse seal või kolm aastat Kreekas ära olid? No nüüd igatahes saab Leedu suuruselt kolmandas linnas vaadata delfiinide sõud. Kura sääär ja Nida on Klaipedast vaid lühikese praamisõidu kaugusel, Palangasse jääb ka tühine 35 kilti. 116 eurot maksev valmisreis kahele sisaldab üht ööd majutust

koos hommikusöögiga, sissepääsu delfiinisõule ja meremuuseumisse, 10% soodustust hotelli restoranis, võimalusel hilst lahkumist ning et-tetellimisel parkimist. 13-aastased ja vanemad pärijad saavad lisavoodi 17 euro eest, lisaöö maksab 90 €. Jutt käib siis südalinnas rannarajoonis asuvast 50 toaga National Hotelist.

Luksus Põhja-Leedu looduse rüpes

Kõik Eesti mõisad läbi käidud? Leedu omad küll kindlasti mitte. Pakruojise mõisakompleksis asuv vaid 22 hubase toaga Stada hotell ootab sind kõigi oma mugavustega ja seda napp 130 km Riiast lõuna poole.

116 euro eest saab siingi ühe öö majutust kahele, pruukosti, sauna, kehakooremõksi, teejooji Aptiekarius, tervitusjooji saabumi-

sel, seljamassaaži mõlemale ning pool tundi ratsutamist instruktoriga juhendamisel. Pole ju paha? Üle seitsmeaastaste laste lisavoodi maksab 20, lisaöö 60 eurot. Pakruojise mõis on üks hästi säilinud ja võimas kompleks kaarekujulise pargi ja paisjärvega.

Vaata ka www.pakruojo-dvaras.lt/en.

Lottemaa külastus ööbimisega WASA hotellis

Suvel valmiva Lottemaa külastuseks ühes majutusega Pärnus on nüüd kena 165-eurone perepakett kahele täiskasvanule ja ühele kuni 16-aastasele lapsele.

Hinda kuuluvad piletid Lottemaale, üllast hotelli toas, üks öö majutust kogu kam-

bale, hommikusöök ja tasuta parkimine vabadele kohtadele. Iga lisanduva lapse lisatasu kogu kupatuse eest on 38 eurot, lisaöö maksab 70 € ja lisavoodi alates kaheaastastele 23 €. WASA-st leiab ka hulga protseduure ja hoolitsusi.

Puhkus Trakais

Järvesaarele ehitatud punast lossi teavad küll kõik vähemalt pildigi pealt. Oled sa aga seal järvel paadiga sõitnud? Linnakese puumaju ja kauneid hoove imetlenud? Kõigest 77 euro eest saab kahele öö majutust neljatärnihotel-

lis Margis Hotel Trakai koos hommikusöögiga, kaks tundi basseinides ja saunades, sama kaua paati rentida, kalastusretkel käia ning pallimänge proovida. Kuueaastased ja vanemad 22-eurose lisatasu eest, lisaöö kahele 60 €.

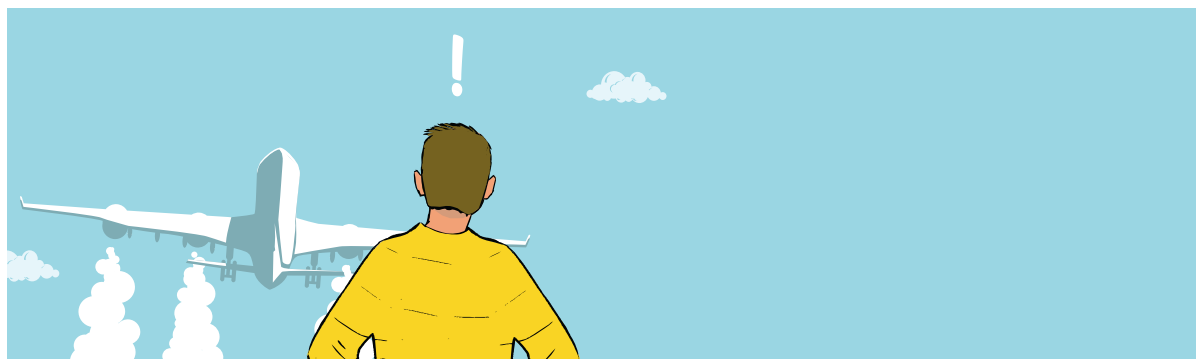
Mäetagusele spaatama, Avinurme meisterdama

Midagi ikka Eestist ka, kus te kindlasti käinud pole. Mäetaguse mõisa spaahotell ning lähistel asuv Avinurme Puiduait pakuvad küllalt mõnuseid ja aktiivsemat tegevust meisterdamisest taldrikugolfi.

130-eurone hind sisaldab üht ööd kahele inimesele ja ühele kuni 16-aastasele lapsele, hommikusööki, supelmaja basseinide ja saunade

piiramatu kasutust, hommikujumist, kalateraapiat täiskasvanutele, Avinurme Puiduaidaga tutvumist ja nikerdamist ning taldrikugolfi mängu mõisapargis. Lapsi on rohkem? Pole hullu, lisandub 5–29 eurot sõltuvalt vanusest. Mäetaguse on heas korras mõisakompleks 24 numbritoa ning Tõllakuuri restoraniga täiuslikus eraldatuses. Avinurme Puiduait jääb 50 km kaugusele.

Pakkumised kehtivad broneerimiseks ja majutuseks augusti lõpuni, Lottemaa oma alates 25.07. Lisainfot saab 626 6233 ja siseturism@estravel.ee. Hinnale lisandub teenustasu 8 eurot. Estraveli Kuldkaardi omanikel üle 150-eurose ostu puhul teenustasu ei ole, alla selle on teenustasu 4 eurot. Lätis-Leedus on Estravelil kummaski riigis kaks bürood, aga eestikeelset abi saab ikkat telefonilt 626 6266.

REIS POLE MÄNG

SALVA24.EE KESKKONNAS
KINDLUSTAD KIIRELT JA SOODSALT

 SALVA
KINDLUSTUS

TUTVU TINGIMUSTEGA VÕI
KÜSI LISAINFOT WWW.SALVA.EE

Tekst: ALARI RAMMO, KARL-KRISTJAN NIGESEN
Pildid: KARL-KRISTJAN NIGESEN

Haapsalu

Eesti mõnusaim linn

Eesti suvepealinn on kahtlemata Pärnu, ent seal puhkavad tõepoolest kõik. Kaasa arvatud ka see kontingent, keda te isegi tööperioodil näha ei taha, liiati veel puhkehetkel. Alternatiiv on Haapsalu. Kammerlikum, puhtam, ilusam ja intelligentsem kuurortlinn. Estraveller käis Haapsalus jalutamas, ajas natuke inimestega juttu ja lubas igäihele, et tuleme siia tagasi. Ja me mõtlesime seda tõsiselt.

Hapsal Dietrich

Taimetoidukohvik Kõhule Pai

Viieristi tänavanurk on üks maalilisemaid linnaruume Eestis.

Haapsalus on käinud pea kõik, aga kas teate, et Keila kaudu on teekond sinna vaid neli kilomeetrit pikem kui harjumuspärane marsruut? Ilus vaheldusrikas tee, kus pole kedagi praamile tormamas, proovige.

Vaatamisväärselt tuleb ära mainida väike ja nunnu Kumna mõis, imekaunis Vasalemma mõis, üha populaarsust koguvad Rummu ja Padise kloostri varemed ühes hiljuti renoveeritud Padise mõisa ja sealse restoga. Edasi tulevad metsad, aga kui soovite tõelist seiklust, siis pöörake Harju-Risti peale ning käige ära Nõva rannas. Ehk siis ärge ainult Linnamäelt otse Padise peale sõitke, seal pole kümnete kilomeetrite kaupa mitte midagi peale ühe surnuaia ja paari veise, minge ikka ülevalt oluliselt pikemat teed pidi.

Igatahes, Haapsalu pole koht, kus peaks tormama, ja nõnda on mõistlik valida ka tee, mis teid vaikselt Haapsalu idüllile kohasesse meeleollu viib.

Paljude Eestimaa paikade külastamisel on üks suur häda – kõik on väga kena ja puha, euroliidu logodega ehitisi paksult täis, aga kus kurat siin süüa? Kui head kohta ei paista, ei taha sinna vaata et minnagi. Haapsalu teeb ses mõttes aga isegi Tartule iga kell silmad ette.

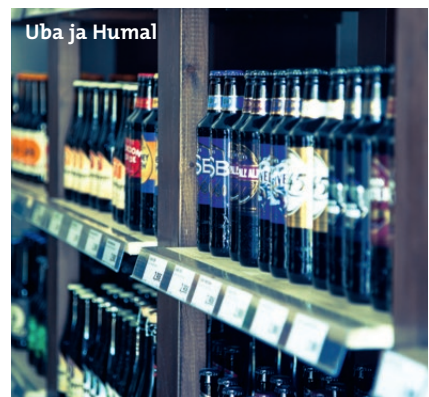
LINNA KÕIGE NOOBLIMA SÖÖGIKOHANA NIMETAVAD KOHALIKUD üksmeelselt Dietrichit, kus me käisime lõpuks päeva jooksul isegi kaks korda. Täpsemalt on asutuse nimi Hapsal Dietrich, mullu avatud ja samanimelise perekonna kunagise kohviku traditsioonide hoidja. Noid sõjaeelseid

hiilgeaegu meenutavad suured fotod muidu heledates toonides ja üsna delikaatselt anonüümse sisekujundusega kümme-kon-na lauaga kohviku seintel.

Dietrichit võib pidada küll pea restoraniks, sest pärast keskpäeva (enne saab hommikusööki) pakutakse korralikku valikut päristoit, mis on vähemalt pealinlasele igati mõistliku hinnaga. Koht on ka väga lapsesõbralik mitmest väikese inimese toolist kuni sinise pissipoti ja isegi tasuta mähkmeteni tualetis. Dietrichi tunnete Karja tänaval ära kõige lopsakamate lilledega terrassi järgi.

Menüü on esmapilgul rõhutatult moodne, väikelinna toidukonservatiivse šokeeritakse konnakoibadega. Kui päriselt süvenema hakata, siis on see tegelikult üks lihtne korralik kohvikumenüü. Mis kõige olulisem, pakutavad road on hästi valmistatud ning vaheldust jagub ka mitmepäevase puhkuse käigus einestamiseks.

KOHE ÜMBER NUKA EPP-MARIA KOKAMÄE GALERII TAGA avati juuni alguses Haapsalu esimene taimetoidukohvik Kõhule Pai. Ei ole päris ultraveganitele, ent sobivat süüa

Jalutaja teejuht: Haapsalu

Haapsalu-raamat on "Jalutaja" sarjas juba üheksas, ehkki oleks ehk pidanud olema esimene – on ju Haapsalu kõige mõnusam linn jalutamiseks Eestis üldse.

Raamatust leiab ülevaate Haapsalu kujunemisloost, olulistest inimestest ja mis kõige olulisem – linnaruumist enesest.

Erinevalt traditsioonilistest reisirahvast ei ole siin rubriiki "Söö ja jook", "Majutus" ega "Meelelahutus". On vaid majad lehekülgedel järgemööda just nii, nagu jalutaja neid linnas trehvab. Kokku on äramärgitud objekte 300 ja üsna kindlasti on ka sinu pilku püüdnud põnev maja teejuhis kirjas. Näiteks. Kui peatänaval jääb silma raamatupoe maja, siis lööd raamatu lahti ja avastad, et see on pärit 1923. aastast, vägagi tuntud arhitekti Erich Jacoby projekteeritud ning ühtlasi selgub, et seal tegutseb muu hulgas ka kunstikool. Viide leidub ka hoovisügavuses tegutsevale Pizza Grandele. See oli näide ühe üsna tavalise maja kohta, Haapsalus leidub aga märksa põnevamaid.

"Jalutaja"-raamatu pilku avardava abiga linna vaadates avaneb teile üksjagu mitmekihilisem ja põnevam vaade kui lihtsurelikule.

saavad nemadki. Vähegi uudishimulikum lihasõõja võiks igal juhul korragi elus mõnes taime- või isegi toortoitu pakkuvas paigas einestada – see kõik võib positiivselt üllatada. Hästi tehtud kikerhernestest burger võib ka täitsa ära petta, kuna tavalise tänavaburksi sees olevas sodis on liha suht sama vähe.

Külastame kõhupaikohvikut selle teisel tööpäeval, mil Haide, üks perenaistest, on veel pisut hajevil, aga kirjutab tänase menüü reipalt tahvlile ja mõtleb, kas peaks veel ühe päikese joonistama või piisab ühest. Lisab ikka teise ka. Ei ole ta ju mingi eluaegne baaridaam, vaid hoopis juura ja raamatupidamise valdkonnast. Tahtis aga midagi muud proovida ja valmis see kohvik sai. Peatselt lisanduvad lillepoe taga asuvale ruumile istekohad ka maja kõrvale hoovi, toas on praegu 10–15 istepaika.

No ja kes tõesti mittelaha suu sissegi ei võta, see leiab ikka midagi ülemiselt riuilult, orgaaniliste ja muidu ökode veinide-õlled seast.

KLAASI VEINI SAAB ALUSTUSEKS NÄPPU võtta ka Dietrichist paar maja edasi asuvas raamatupoes. Just nii, Haapsalu Raamat ei kuulu mitte ühtegi suurde ega väiksemasse ketti, aga elab ja hingab mitmel korrusel, kui seda sigatüükaliku tasan-dimänguga ruumi korrusteks jagadagi saab.

Kuidas nad küll elus püsivad? "Me ei maksa renti, see on meie kodu, elutuba. Me elame ülakorrusel," sõnab perenaine Mairi, nagu oleks see kõige loomulikum asi üldse. Veinivalik on siingi pigem öko, väiksematelt tootjatelt. Mitte just ülemäära suur, aga veinisõber saab siin mõnusasti aega veeta.

TOREDAT JA PEAVOOLU TROTSIVAT VÄIKEETEVÖTLUST ON HAAPSALUS LÕPUTULT.

Peatänaval ääres, Dietrichi ja raamatupoe vahel ühes majas on justsama ukсед avanud veel kaks uut kohta: kahe naise peetav kauplus Hingepesa ning kahe mehe veetav õlle- ja kohvipood Uba ja Humal.

Meestena keerame muidugi kohe paremale õlleriiali juurde mis neist naiste kulinatist ikka vahtida, kuigi just Hingepesa Raili oli see, kes meid hõisates sisse kutsus. Hingepesa on tõesti pigem spirtuaalsemate huvidega poodlejale, aga ega see soost küsi, mehi käib ka, teevad nad siis joogat, tahavad uut parmupilli, suveniiri või kellelegi kingitust.

Lakke riputatud akendest riuililt ei leia ainult hingerohtu, vaid ka kohalikku kosmeetikat ja isegi tegusate õpilasfirmade toodangut. Poodi pidav MTÜ plaanib ka koolitusi ja üldse igasugust põnevat värki, et suve lõppedes uksi sulgema ei peaks. See kipub muidu kuurortlinna paratamatus olema. Nagu ka tobe tõsiasia,

Uus Mercedes-Benz V-klass.

Praktilised vajadused, luksuslikud lahendused.

Ruumikas ja luksuslik auto mugavust hindavale perele, soliidne ja mugav sõiduk ärikliendile.
Mercedes-Benz V-klass sobib ideaalselt, nautimaks kõike seda, mis elul Sulle ja Sinu ärile pakkuda on.

Hind alates 37 900 €. Varsti kohal!

Mercedes-Benz
The best or nothing.

Keskmine kütusekulu alates 5,7 - 6,1 l, CO₂-emissioon alates 149 - 159 g/km.

SILBERAUTO

Mercedes-Benz peaesindus Eestis AS Silberauto www.silberauto.ee: Tallinn, Järvevana tee 11, tel 5333 7613 Maardu, Fosforiidi 16, tel 5333 7744 Tartu, Ringtee 61, tel 5309 7548 Pärnu, Riia mnt 231a, tel 502 4186 Kuressaare, Tallinna 82b, tel 5333 7794 Jõhvi, Jaama 42a, tel 5333 7735 Viljandi, Pargi 3b, tel 5333 7846 Rakvere, Haljala tee 1, tel 5333 7871 www.mercedes-benz.ee

Mis oleks Haapsalu ilma paadisõiduta? Martin ja Britta korraldavad Kuursaali juures huvilistele ajalooliste puupaatidega retki või saavad paadilaenujad omapäi vee peale.

et mitu söögikohta avatakse alles kolmapäeval, mistõttu jäid seekord külastamata Kärme Küülik ning Jahta.

AGA TAGASI KARJA UULITSASSE NUMBER 8.

Hingepesa kõrval asuv Uba ja Humal toob pisut tavatult kokku kohvioad ja õlled, lihtsalt asja vedavate tüüpide huvid on sellised. Barista Risto ühmab, et õlleteemaga viib ta ennast alles kurssi, aga oskab ikka seletada juba küll. Kogu valik pärineb loomulikult väiketootjatelt ja sortimendis on kümneid ja kümneid rohkem

ja vähem veidraid pudeleid. Esindatud on ka kolm Eesti tootjat, vähemalt teist sama palju peaks varsti lisanduma. Kolm meie turul tuttuut Taani siidrit on ka. Kohvioavalik pärineb Eesti konkurentsituult parimalt kohviröstijalt Gourmet Coffeelt.

Raili tahaks väga maja ette tänavale väikese terrassi teha, raad olla nõus isegi bussipeatuse kusagile edasi tõstma, aga kõrvalpoe poisid pole veel mõttega kaasa tulnud. Nii tore oleks ju tema patjadel külitada, teise poe külm õlu näpus. Kogukondlik koostöö missugune.

Pitsikeskus ei ole miski galerii või muuseum, see on käsitöölise töötuba, kus osa ilust valmib päris kohapeal.

NII, JALUTAME EDASI, vasakule jääb pitsarestoran, nii kahtlase sisekujundusega talurestoran, et ei julge sissegi astuda, veel üks söögikoht (neid on Haapsalus üüratult palju) ja siis pood nimega Ringiääres. Sest ta asub ringi ääres, mille keskel on lilled ja purskkaev, kus üks noorpaar end pildistada üritab. Keegi oli meile just seda Ringiääres poodi soovitanud ja astume siis sisse. Vasakule vaadates tundub, et tegu on pesumajaga, paremal paistab tohutu kogus sisekujunduskola.

“Kuhu me sattusime?” küsime ettevaatlikult. Kaks naist panevad asjad käest, lükkavad põlle sirgu ja seletavad, et just selline koht ongi – üheskoos sisustuskaubad, sisekujundaja teenus ning õmblejad. Kundedeks on omakandi suvilaomanikud, ettevõtjad, aga ka turistid Peterburist. Põhirõhk on tekstiilil, vajab siis Iloni Imedema töötajatele uusi kostüüme, kohalik külalistemaja kogu toa sisustamist või kellegi mööblivate vahetamist.

Suurem mööbel tuleb otse Haapsalu linna piiri tagant Uuemõisast, lambivarje teeb Lambivarju-Madis (tema õige nimi ei tule naistel meeldegi), salongi oomoodi maskotiks saanud öökullidega patju teevad prouad ise. Öökulli pildiga oligi nende esimene asi riulis, millega aasta eest äri alustati. Üks Tallinna firma tellis neid netist kohe üheksa tükki korraga.

Annemai ja Heli, nemad on need naised, soovivad igal juhul Haapsalu nädala alguses külastada. Nädalavahetusel lausa ei tohigi tulla, kogu aeg toimub ju midagi, keegi tõmbab sind kusagile. Meie külastuse teisipäevale eelnesid just Haapsalu veinipäevad, kus “isegi naised olid svipsis olnud”, vangutavad iluloojad pead. Aga nädala alguses on hea rahulik. Neljapäeval hakkab vaikselt inimesi lisanduma, reedel on pood rahvast täis, laupäeval käib juba täielik möll. “Pühapäev on selline ärkamise päev, kui inimesed avastavad, kus nad on,” selgitab Annemai oma linna rütmi.

ÜKS HAAPSALU MAAGILISEMAID KOHTI on kindlasti veebruaris avatud pitsikeskus. Ei tea, kas nende kuulsate Haapsalu sallide või selle pärast, et nurgas kudumas võib kohata 86-aastast vanaprouat, aga kõik see kokku on imearmas. Kui vahepeal tundus, et sallikudujad on loomulikku teed lahkumas, siis nüüd on 22-aastases Haapsalu Käsitööseltis jälle üle 60 noore ja vana liikme, kellest üks-kaks seltsidaami istubki alati keskuses ja muudkui koob. Selle vaatamisväärsuse pildistamise eest on muide viisakas seltsile väike annetus teha.

Kohapealt saab käsitööd kaasa osta ja iga kuu sätitakse lisaks püsiväljapanekule kohalike meistrite kuulsusrikkast ajaloost üles mõni uus Läänemaa käsitöö temaliline näitus. Me vaatame elegantseid muhulikandeid mannekeenide seljas. No ei ole see nagu pood, ei ole ka muuseum, üks kõlab liiga kaubanduslikult, teine igavalt – täiesti elus koht on, mille perenaine Mirje vuristab järjekordsele saabuvale grupile sama rõõmsalt Haapsalu salli ajalugu. Astume vaikselt välja.

TEATE MUIDU ÜLDSE, KUST SEE ÕHULINE TAIES PÄRINEB? 19. sajandi hakul maalt linna kolunud naistel ei mahtunud kitsamatesse tingimustesse enam kangasteljed ära ja tuli innovatsioon ette võtta. Piiterist pärit aadliprouadel oli rannas vilu patseerida ja nii kohtus nõudlus pakkumisega ning loodigi õlarätid ja sallid, mille mustreid on tänaseks sadu. Iga meister mõtleb ka ise uusi mustreid välja, aga nüüdsel ajal ei piisa paljalt käsitööoskusest – et väliskülastega mitte hätta jääda, käivad isegi vanemad prouad käsitööselti keelekursustel ja õpivad innuga natuke inglise, natuke soomet.

Pitsikeskuste mahuvad nüüd nurka ära kangasteljedki, mille taga võib keegi parasjagu ametis olla. Käsitööselti kuulmine ei ole nagunii mingi MTÜ-s tavaline korra aastas üldkoosolekul käimine või niisama varaste klõbistamine, aga isegi daamide pered on rakked, kui keskuses midagi teha tuleb või suurem üritus ees. 10. augustil ongi tulemas lausa pitsipäev. Kui sinna ei jõua, astuge keskusest ikka läbi, te ei tuleks selle pealegi, mida kõike pitsist teha või sellega kaunistada saab – lapsevankrist pulmakleitide ja stringideni!

HAAPSALU KUURSAALI JUURES TEGUTSEB TÄNAVU TÄIESTI UUS TURISMITEENUS – ruubamatkad. No põhimõtteliselt tähendab see paadisõitu, aga asja teeb eriliseks päris mitu aspekti. Esiteks need ruubad, mis on kohalikus puulaevaseltsis Vikan valmistatud traditsioonilised madalad puupaadid, mitte plast- või plekk-kärad nagu konkurentidel.

Teiseks müügiargumendiks on matkakorraldajad, kes on kõigest 16-aastased Eesti Energia noorteprogrammi Entrum Läänemaa võitjad. Moodsalt kutsuvadki nad end idufirmaks, mitte labaselt paadilaenuks, ja ega see olegi tavaline, et üheksandikud panevad kokku sellised projektid, kus neil ongi olemas hulka paa- te, päästeveste, linnalt saadud kõlakoda asjade hoidmiseks, loodusgiidi paberid ja kõvasti indu ehk kokku täiuslik ärimudel.

Ruupa saab laenutada omal käel, mine või spinningut loopima, ent palju ägedam on giidiga. Kaks ruuplaste eestvedajat Martin ja Britta (muuseas ka ajakirja esikaanel) sõnavad, et on kogu lahe omale selgeks teinud ja võivad iga kivi ja linna kohta midagi jutustada. Kirjutage vaid ruubamatkad@gmail.com ja küsige pakkumist.

Ühte ruupa mahub kolm inimest, juba tunniga ning mõnekümne euro eest jõuab Tagalahel paraja panoraamretke giidiga ära teha, aga saab ka kolmetunniseid tiire mõnda põnevamat kohta uudistama. Näiteks on vana kalatööstuse juures “väga tore ristlaine”, istitab Martin. Vähem ekstreemseteks (kuigi nimedest nii ei arvaks) sihtkohtadeks võivad olla Paralepa, Aafrika rand, Šokolaadi promenaad või Veski viigi sadamas asuv restoran Jahta.

ÜHEL HAAPSALUS PAKUTAVAL TEENUSEL EI OLE AGA OMA LINNAS KUNAGI MITTE ÜHTKI SUUREMAT KLIENTI OLNUD. Siin ei teki isegi niivõrd küsimust, kuidas see äri elus püsib, vaid mille paganaga on üldse tegemist? Kirjeldada on seda raske. Niine tänaval pesumaja ja autopesula vahel üsna koledas silikaathoones paiknevast värkstoast Vana Jalgratas on kerge möödagi sõita, kõrges rohus roostetavad vanad tallapressid jäävad sama kehvasti silma kui silt ukse kohal.

Agas see koht ja tema omanik Jaan, neid ongi raske ühele sildile kokku võtta. Koduleht <http://vana.jalgratas.ee> lubab anda vanale jalgrattale uue elu ja eks see ole laias laastus tõsi. Seda eriti Haapsalus, kus just Jaan hoiab kohalike vanainimeste kõigi varasemate režiimide aegseid sõiduriistu elus, kuna ükski Hawaii või Rademar ei võtaks 20-aastase naistekaga klienti jutulegi.

Jaani palju vahvam tegevus on aga jalgratta nullist ehitamine ja vaat sellel polegi Haapsalust ühtki klienti olnud, kõik puha Tallinnast. Jaan ise arvab, et üks kohalik tarbija on hinnatundlik, kuigi autoparki vaadates ta nii ei ütleks... Disainratas ongi muidugi kallid ja odavaid juppe Jaan põhimõtteliselt ei kasuta. Nii võib täiesti räbalana näival velol olla sees ja küljes tegelikult mitmesaja euro eest kraami ja kõik käib pärast Jaani õliseid käsi nagu kellavärk.

Alustuseks näitabki Jaan, kui palju liiva ja muud pudu võib vana ratta seest välja tulla. Ta võtab parasjagu üht lahti, et see uuesti ellu äratada. Küll ta äratab ka, sest ta teab ratasest kõike, tal on kõige müstilisemad jupid kohe riulist võtta ja me ei julge isegi küsida, kui suur ta ratas- te elupääste saldo täpselt on. Vahel teeb

Haapsalu kodumajutused

Haapsalus on toredaid hotelle ja spaasid, ent ennevanasti oli supelsakstel kombeks üürida endale toake või majaosa, kus suvel sai koduselt aega veeta. See komme on kenasti alles.

Villa Sonja

Kunagisest tallimehe eluasemest on tänaseks saanud külaliskorter viiele, mis ei hiilga luksusega, ent on siiski n-õ kõikide mugavustega. Eriliseks teeb Villa Sonjas ööbimise majakese nunnu olek ja asukoht Rannapromenaadi ja Kuursaali vahetus läheduses.

Suur-Mere tn 16a
tel 552 4842

Väike-Liiva Villa

See tsariaegne villa asub Väikese viigi ja mere vahel ja kannab endas Haapsalu hiilgeaegade vaimu. Üüritakse tube, tervet soki- korrust neljale eraldi köögi, sauna, tualettruumi ja terrassiga ning katusekorrusel asuvad külaliskorterit sama suurele seltskonnale. Tore peremees ja perenaine lisavad ööbimiskohale veelgi väärtust.

Väike-Liiva 14
tel 505 8771

Suurepärase ülevaate Haapsalu majutuskoh- tade kohta leiate www.puhkaestis.ee/majutus

Jaan koristab uskumatut sodihunnikut, mis pärineb töös olnud rattast. Tõenäoliselt leidub ka sinu tallapressis üksjagu sättemist vajavat.

ta seda ka täiesti oma lõbuks. Näitab aknalaua ühte logu lastekat ja ohkab: “Kui talvel tekib meeltesegadushoog, lappan kokku. Jupid on olemas.”

Miks, ei tea ta ise ka. “Mõttetu tegevus. Müüa pole mõtet, materjalikulugi ei saa tagasi. Aga las ta seisab.” Kodu on põõning selliseid täis, mõni korralkumalt konserveeritud, mõnega peaks tegelema. Enda kollektsioonist saatis ta hiljuti kümme tükki Hollandisse sõbrale, aga mitte müügiks, vaid retrorataste poe vaateaknale. Ahvatlemiseks.

Nullist ratta ehitamist soovijaid ei ole muidugi ka pealinnas ülemäära. “Neli sügelejat on praegu, ise ka ei tea, mida nad tahavad,” toriseb Jaan, kelle jaoks on just uut rattast kordi lihtsam kokku panna kui keldrist leitud logusid ellu äratada. Klient peaks aga ikka ise ka natuke midagi teadma. No näiteks, millist raami ta tahab, kui palju käike, millist käiguvahetust, sadulat, lenksu, velgi, rehve jne.

Jaan räägib nii kõva häälega, et autopesula kohinat peagu ei kostagi, aga tal ka on, mida rääkida. Jaan on just selline ideaalne jutuvestja, et võiks lihtsalt enda kuulamise eest pileteid müüa – iga lugu kõlab, nagu räägiks ta seda esimest korda, just sulle, ja sina kuivata vaid pisaraid.

UUTE JA VANADE RATASTE HUVILISI TEKIB MEIL IGATAHES ÜHA JUURDE. “Eesti on tõsine rattapedede riik olnud,” lappab Jaan mälus, silmanurgast piiludes, kas niisugune sõna ikka viisakas on. On muidugi, toetab seda ta mälugi, võrreldes rahva- ja rataste arvu suhet Euroopa riikide enne sõda, mil isegi Rootsi turule ei teinud Husqvarna sõja eel nii edevaid kroomituid rattaid kui Eestile. Nüüd veavad rootslased neid kroomituid siit omale tagasi, sest neil endal olid palju koledamad, värvitud sihukesed.

“Taandareng,” vastab Jaan kiiresti küsimusele, kuidas ta üldse jalgratasteni jõudis. Kunagi sai jahmerdatud motikatega, siis mopeedide ja lõpuks lasteratastega. Ja pedaalidega autodega. Oma nii 50 mopeedist koosnenud kollektsioonist on ta tänaseks enam-vähem vabanenud, aga hinges peab ikka kalleimaks Riga 7 võrri, millega, seljakott seljas, Falunisse põristada.

Kuue selliga saigi nendega kunagi Skandinaavia-trett tehtud. Kui tehas soovitas võrri kasutada kuni 70-kilostele inimestele lühikesteks sõitudeks suvilarajoonis, siis nemad, sajakilosed mehed, tõmbasid 1000 kilomeetrit jutti. Saatemasinata. Retke nõrgim koht oli olnud

vaid kolm päeva vihmaperioodi. Ühel mopeedil sai küll silinder ära vahetatud, aga seda polnud tegelikult vajagi. Lihtsalt uus oli igaks juhaks kaasas ja see pandi siis peale, natuke ka lootuses, et äkki sõidab siis kiiremini. Ei sõitnud ühti.

Tänavu kolis Jaan osa oma ärist Tallinna Kalamajja, rataste müügi osa eelkõige, sest kliendid on pealinnas. Nimi sai ka väga täpne – Rattarätsep. Otsi Facebookist või Soo tänavalt.

SELLEGA ONGI MEIE PÄEV HAAPSALUS ÕHTAL. Käia ja soovitada oleks alati veel kuhjaga, nagu ka korrata mantrat, et jääge ometi pikemaks kohale. Kui isegi Haapsalu-sugune kuurort ikkagi liiga rahvarikas tundub, peatuge siis näiteks natuke ülevalpool Roostal, kus on kenad kampingud, pikk rand ja seikluspark. Või natuke allpool Rannarantšos, kus on sada tegevust, hobused ja muud loomad. Kui Haapsalu Kuursaali juures sõudmine liiga snobistlik tundub, otsige Nõvalt üles viikingipaadid (MTÜ NordEstNõva) ja minge nendega merele.

Minge üldse rohkem merele. Või maale, või saartele, näiteks jalgrattaga Haapsalust Vormsile. Kõige tobedam on igatahes puhkus autos veeta.

SUVEMATKADEKS VALMIS?

Suunto Ambit

Püsi rajal ning jälgi oma teekonda navigeerimiseseadmega, mis mõeldud nii seiklejatele kui sportlastele. Seadmeleiate kõik, mida vajate - navigeerimine, kiirus, puls, kõrgus, ilmastikutingimused ning funktsioonid ka jooksmise, jalgrattasõidu ja ujumise jaoks.

Julbo Montebianco

Matkapriidid on mugava kujuga, külgedel eemaldatavad plastikvarjud silmade täiendavaks kaitseks; Cameleon® läätsed, mis tumenevad vastavalt päikesekiirguse tugevusele.

Lifestraw GO

Kerge ja käepärane kaasaskantav veepuhastusfilter koos pudeliga. Puhastab minimaalselt 1000 liitrit vett ning muudab ka väga reostunud vee puhtaks ja joodavaks, ei sisalda kemikaale.

GoPro

Kaamera, mis lubab seigelda kaugemale ja rohkem - väike, kerge, 10MP sensoriga Full HD video ja fotokaamera vee- ja põrutuskindlas korpuses, sisse ehitatud WiFi. Suurepärase valik teadlikule tarbijale.

Keen SEACAMP II CNX

Oluliselt uuendatud hübriidveesandaal on mõeldud aktiivsetele lastele, kellele meeldib lõbutseda.

Keen CLEARWATER CNX

Kerged ja madala profiiliga sandaalid meestele, mis sobivad tegevusteks nii kuival maal kui vees.

Keen ROSE SANDAL

Naistele loodud sandaalid, mis on jalgas mugavad nii vees kui linnatänaval jalutades.

Keen BALI

Mugavad, laheda sportliku välimusega kerged sandaalid kingivad teile päikeselise suvetunde.

Fjällräven ABISKO HYBRID

Kerged, äravõetavate sääreosadega õhulisest ja kiiresti kuivavast MT-materjalist püksid meestele.

Vaude CRESTONE

Ilmastikukindlast Ceplex Advanced membraaniga materjalist jope on vee- ja tuulekindel ning samas hingab väga hästi.

Vaude FARLEY

Stretš materjalist tehniline matkasärk naistele. Särk on hea ventilatsiooniga tänu seljal asuvatele võrgust tuulutusavadele. Materjal kiirelt kuivav ning UPF 50+ kaitsega, mis näitab, et UV kaitse tase on vähemalt 98%.

Ferrino HOSTE

Mugav ja sportlik jakk naistele, mis oma elastsusele vaatamata tagab täieliku tuulekindluse, hingavuse ja veepidavuse.

MATKASPORT

www.matkasport.ee

Vaude GRAVIT 25+5

Ideaalne seljakott, et kaasa saaks võtta kõik vajalikku.

Soome

Tammisaari linnake asub Helsingist 96 km kaugusel ja võib öelda, et tegemist on Soome Haapsaluga.

Tekst **ROMI HASA**

Kui Helsingi on nähtud

Kui Aleksanterinkatul ostlemine ja Esplanadil kohvitamine on ennast ammendanud, siis väikese autosõidu kaugusel Helsingist leiab imelisi avastamata väikelinnu, külasid ja spaasid. Soomes elav eesti ajakirjanik Romi Hasa käis toredamates.

Fiskarsi kunsti- ja käsitööküla

Sõna “Fiskars” seostub enamikul eestlastel ilmselt eelkõige oranžide kääride, kööginugade ja aiatööriistadega. Sama nime taga peidab ennast aga üks Helsingi ümbruse kihvtimaid turismiatraktsioone: Fiskarsi käsitöölise ja kunstnike küla. Helsingist umbes 90 km kaugusel asuv külake tähistab tänavu oma 365. aastapäeva ja külale nime andnud Fiskars on Soome vanim pidevalt tegutsenud tööstusettevõte.

650 püsielanikuga Fiskars erineb kõigist pisikestest turismimagnet-küladest, mida varem olen näinud. Fiskarsi keskus näeb välja nagu Kadrioru park – imekaunid, majesteetlikud põlispuid, nende vahel vaikselt looklev vesi ja kahel pool kallast kaunid, ajastutruult renoveeritud vanad majad. Fiskarsi keskuse hoonetest mitu on suure ajaloolise väärtusega – nende joonised on omal ajal teinud Charles Bassi, C. L. Engel, J. E. Wiik ja A. F. Granstedt.

KÜLAKESE MILJÖÖ ON IMEKAUNIS, mitte kusagil ei kohta kaasaegseid odavputkaid ega kolemaju. Kohalikud liiguvad ringi jalgrastel või retromootor-ratastel, autod on harv nähtus. Fiskarsi kohta on lausa öeldud, et sinna sõites satud nagu teise maailma, umbes nagu Harry Potteri koolirongi küüdis.

visitfinland.com / Elina Sirparanta

visitfinland.com / Elina Sirparanta

Kunagise tööstuslinnakese Fiskarsi A ja O on tänapäeval disain, kunst ja käsitöö. Linna püsielanikest umbes 120 on kunstnikud ja paljudel neist on oma, külastajatele avatud ateljee, töötuba või näituse-müügituba. Kõrvuti asudes moodustavad need eri kunstnike ateljeed-töötuba toreda keti, kunstipaikade vahel on oma koha leidnud ka näiteks šokolaadipoeke või väike küünlatehas.

Meie külastasime Fiskarsit kevadel, mil õige hooaeg alles käivitus ja küla keskuses oli mõnusalt rahulik. Samas päris suvekuudel on Fiskars ülipopulaarne – kuuldavasti käib seal aasta jooksul ligi 150 000 turisti.

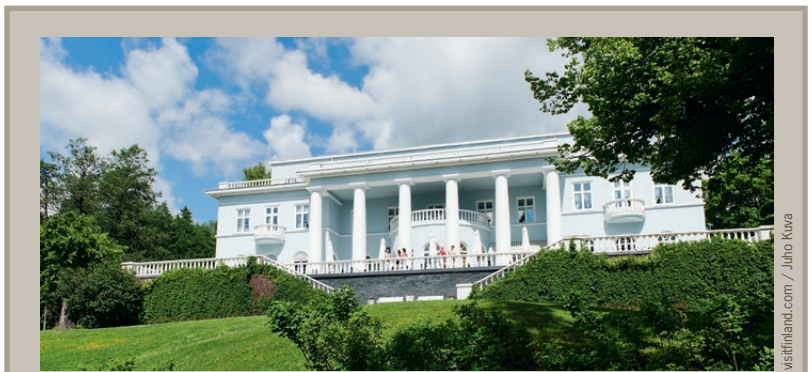
ÜKS FISKARSI KIHVTIMAIID TÖÖTUBASID on sepikoda (Takopaja). Sepp Upi Anttila on aastakümnetepikkune kogemus ja müügil uhke letitais kõikvõimalikke pisipäraseid. Külastajad saavad kuulda, millistel temperatuuridel sepa töö käib, ning proovida ka ise sepahaamrit käes hoida ja sellega lüüa. Sepikoda sobib suurepäraselt sepa tööga esmatutvuse tegemiseks.

Sepikoja naabris on paberikoda, mille perenaine teeb ise käsitööpaberit ja meisterdab sellest kauneid pilte, kirjababerit, postkaarte, märkmikke ja muud pisikest kinkekraami. Ostja saab aimu käsitööpaberi tegemise kõigist etappidest; ka paberkunstniku töövahendid, näiteks hiiglaslik trükipress, on omaette vaatamisväärsus. Eriti soovitaksin paberikoda kõigile neile, kes traditsioonilisemate käsitööharude kõrvale midagi uut otsivad – saab kuhjaga inspiratsiooni ja julgustust. Paberkäsitööd võib proovida ka ilma spetsiifiliste vahendite ja suurte eelteadmisteta, samuti ei eelda see algajalt suurt tööpinda ega kalleid töövahendeid.

FISKARSI ÜKS VÄRSKEMAIID VAATAMISVÄÄRSUSI on külakese uus “ühine elutuba” ehk kohvik Laundry. See asub, nagu nimigi viitab, vanasti pesumaja kasutuses olnud ruumides. Peremees on pärit Hollandist, Soome on ta meelitanud kohalik abikaasa. Laundry pakub värskest pressitud apelsinimahla, spetsiaalkohvisid ja veini. Õlu saabub müügil kohalikust pisikesest pruulikojast Rekolan Panimo, kusjuures õllekastid tulevad mööda jõge paadiga. Selle saabumine on omaette vaatamäng,

visitfinland.com / Nina Jääs

visitfinland.com / Juho Kuva

Hotell Haikon Kartano

Haikon Kartano on Porvoo külje all asuv luksuslik puhkusepaik täiskasvanutele, mis oli oma asutamise ajal 1966. aastal Soome esimene möisahotell. Idülliline hotell sobib puhkusepaigaks eelkõige täiskasvanutele, ka selle spaa sisustusest saab kohe aimu, et tegemist ei ole kogupere-veekeskusega. Spaa spetsialiteediks on -110-kraadine külmakamber.

Haikon Kartano on ka ülipopulaarne peo- ja pulmapaik, suvel korraldatakse mõisas vabaõhukontserte. Hotelli restoran üritab kasutada võimalikult palju kohalikku toorainet ja üldse püütakse end majandada võimalikult keskkonnahoidlikult. Tillid-petersellid-tüümianid restorani roogade maitsestamiseks tulevad kõik mõisa oma aiast.

Lähiümbruse kauni loodusega tutvumiseks saab hotellist laenutada jalgratta või kõndimiskepid.

www.haikko.fi

SOOME PUHKAMA!

TÕELINE PUHKUS ALGAB IKKA MERE TAGA

Eckerö Line viib sind koos perega Soome, kus lisaks kaunile loodusele ootavad Muumimaa, Särkänniemi ja Linnanmäki lõbustuspargid ning paljud teised perepuhkuse paigad.

Peale toredate merereisi pakume soodsaid hotellipakette Sokos Hotelsi ja Radisson BLU hotellidesse nii Helsingis, Tamperes kui ka Turus.

Vaata ja broneeri www.eckeroline.ee ja reis võib alata!

eckeroline.ee

ECKERÖLINE
MÕNUSALT TALLINNAST HELSINGISSE

© Moomin Characters™
Theme park created by Dennis Livson

Tammisaari idüll

Rantasipi Aulanko

Aulanko spa

Helsingist umbes 100 km kaugusel ja Hämeenlinna keskusest 5 km kaugusel asuv Rantasipi spa Aulanko on tõeline avastamata pärl, mida soovitaksin kõigile lastega peredele. Aulankos on imekaunis loodus, uhke spa ja golfiväljakud. Hotelli kõrval järve ääres asub üks kõige kaunima ümbrusega mänguväljakuid, mida võimalik ette kujutada – ühele poole jääb imeline järv, teisel pool kõrguvad Aulanko linnuse muinasjutulised varemed, mille ümbrus pakub suurepäraseid jalutusradu. Just siin ammutas inspiratsiooni oma legendaarse "Finlandia" kirjutamiseks Jean Sibelius.

Spaas leidub nii mõndagi lastele meelepärast – näiteks vesiliumäed –, samas on veekeskuse õhkkond hoopis rahulikum kui kuulsamates spaades. Tubadest tasub stiiliteadlikumal külastajal eelistada hotelli sünniajast, 1930ndate aastate lõpust inspireeritud minisviite.

Broneerida saab Estravelist, lisainfo www.aulanko.fi

mida turistid meelsasti pildistavad. Kohviku teisel korrusel peab pererahvas väikest *bed & breakfast* tüüpi öömaja.

Hotelle-restorane on Fiskarsis kaks, hotell Tegel koos restoraniga Kuparipaja ning hotell-restoran Wärdshus.

Sel suvel on Fiskarsi magnetiks ka suur kunstinäitus "Rajapinnat", kus kohtuvad paljude eri kunstiliikide tegijad: puu, keraamika, klaas, foto, video, valgus, metall jne. Näitus on avatud kuni 14. septembrini iga päev kl 11–18 (www.facebook.com/Rajapinnat) Kuparipaja ruumides. Kihvt, väga mitmekesine ja kompaktne näitus, kus suur rõhk on n-ö disainemetel, sobib ka neile, kes traditsioonilisematest kunstiväljapanekutest suurt ei pea. Elamuse pakub juba näituseruum ise.

FISKARSI HITTIDE HULGAS ON KA TALUTURG, kust saab osta lähiumbruse talunike kaupu. Lisaks saab külas üürida paadi ja minna kasvõi kalale ning mängida tennisit või golfi. Sügisel on Fiskarsi metsad täis seeni ja aeg on ideaalne küla ümbruse jalutamiseks või rattaga sõitmiseks.

Fiskarsi küla on avatud aasta ringi iga päev. Juulikuus toimuvad popid antiigipäevad (10.–13.7), 10. augustil peetakse vanade briti autode kokkutulekut, oktoobris tuleb Slow Foodi festival (4.–5.10). Omaette väike ime on Fiskarsi jõulud, mil kogu küla on tuledesäras ja täis pisikesi poekesi ja glögipakkujaid.

www.fiskarsvillage.fi

visitfinland.com / Elina Siiparanta

Ka Helsingi lähedal on radasid, mille avastamine on katsumus.

Tammisaari

Tammisaari linnake asub Helsingist 96 km kaugusel ja võib öelda, et tegemist on Soome Haapsaluga – imekaunis, rahuliku atmosfääriga rannalinn.

Tammisaari vanalinn on äärmiselt sarmikas – kitsad, käänulised tänavad ja pisikesed vanad puumajakesed otse mere ääres. Tammisaari Kuninkaankatu olla Soome esimehe jalakäijate tänav.

Rootsi kuningas Gustav Vasa andis Tammisaarile linnaõigused 1546. aastal, et võistelda teise hansalinna Revaliga (nüüdne Tallinn). Tammisaari kaotas ja suur kasv jäi tulemata, aga see-eest säilitas paik oma näo ja inimlikud mõõtmed.

TAMMISAARI LEGENDAARSED ATRAKTSIOONID on motelli Marine pakutav hommikusöök, mida saab nautida aias, vaatega rannale. Kõrval asub minigolfi väljak, õhtuti avab ukseid Bio Forumi kino. Filmi järel võib nautida hõrgutisi Voffeli & Kaffeli kohvikus. Kuulsamate kohvikute hulgas on veel Cafe Gamla Stan – punane majake õunapuude varjus, kus pakutakse oma köögis oma retsepti järgi tehtud šokolaadikooke, maasika- ja sidrunikooke ja soolaseid pirukaid.

Turuplatsi ääres meelitab omaküpsetatud saiakestega Cafe Carl De Mumma. Wi-Boxi kondiitriarist saab suurepäraseid marjamuffineid, õunakooke ja printsessitordikesi.

TAMMISAARI ON TUNTUD KA OMA VÕLUVATE UJUMISRANDADE POOLEST – on nii pikki liivarandu kui ka kaljuseid. Looduskeskus Naturum esitleb ümbruskonna loodust ja kai ääres meelitab külalisi kaunis puupitsvilla, Tammisaari visiitkaart suverestoran Knipan.

Lastega reisijatel on hea teada, et otse Tammisaari sü-

Linnakodu

Maakodu

Väljasõit

Puhkusereis

Elioni kodujuhtimisega oled kõikjalt koduga ühenduses

alates

19€
kuu

Kodujuhtimine ▶ elion.ee

Soome

dames asub ka tore ja omanäoline mänguplats.

Tammisaari vanalinn on koht, kuhu tasub tulla neil, kes tahavad lihtsalt rahulikult kaunis, vaikes ümbruskonnas jalutada ja ennast moodsa maailma kärast-mürast välja lülitada.

Haltia

Haltia on Helsingi kesklinnast u 30 km kaugusel asuv uus Soome looduskeskus, mis reklaami järgi toob kogu Soome looduse ühe katuse alla. Avatud on ta aasta läbi.

Üks Haltia suurematest vaatamisväärsustest on keskusehoone ise – arhitekt Rainer Mahlamäki ülmodernne puitehitis. Tegemist on väidetavalt Soome esimese avaliku hoonega, mis on ehitatud ainult massiivpuitu kasutades. Igal sammul on näha, et arhitekt on puiduga mängimist tõeliselt nautinud.

KESKUST ÜMBRITSEVAD NUUKSIO JA PITKÄJÄRVE IME-KAUNID MAASTIKUD, kuhu saab teha erineva pikkusega jalutuskäike ja matku. Meie valisime kõige lühema, 1,4-kilomeetrise matka, mis on läbitav ka ratastooli või lapsevankriga. Seltskonnas olnud nelja-aastasele oli see pikkus just paras, suuremad lapsed läbisid oluliselt pikema trajektoori, kuna ronisid

Looduskeskus Haltias

Metsähallitus / Aura Piha

Markus Sirikka

Helsingi lähiümbruse rohealad

Miks üldse minna metsa jalutama või matkama Soomes, kui Eestis on umbes samasugune loodus? Kaljud, kaljud ja veel kord kaljud! Isegi kui valite näiteks Haltia looduskeskuse kõige lühema ja lihtsama matkaraja, saavad teie lapsed raja lähiümbruses mängida tõelisi kaljukitsi.

Helsingi ümbruses moodustavad rohealad nn rohelse ringi (Viherkehä). Toredate valik on selline:

ÖSTERSUNDOMI JA MUSTAVUORI ALA – rannaäärsed metsasalud, mererannad, lindude lemmikpaik;

SIPOONKORPI – vanad metsad ja kaljud, orud ja allikad, sood;

PETIKKO – kaljuseljandikud, orud, erineva suurusega sood;

NUUKSIO – suur metsa-ala, järvede ümber kerkiv kõrgustik eri vanuses metsadega, sood ja pisiveekogud;

KIRKKONUMME METSA-ALAD – Vitträski, Humaljärke, Masala ja Meiko piirkondades on palju külastamisväärsed metsi;

PORKKALANNIEMI – palju vanu kaljuseid männimetsi, lindude lemmikpaik.

Viherkehä kohta saab rohkem infot www.viherkeha.haltia.com või Soome looduskeskuse näitusel Haltias.

Metsähallitus / Jukka-Pekka Ronkainen

ja turnisid läbi kõik raja ümbruse kaljud.

Lähikandi loodusele pakub imelisi vaateid ka Haltia keskuse teise korruse kohviku suur terrass. Samas, peasissekäigu kõrval asuv vaatetorn osutub pettumuseks – tornist saab imetleda peamiselt vaid maja enda katust ja sellel asetsevad päikesepaneelid.

HALTIA NÄITUSED ON INTERAKTIIVSED ja põnevalt üles ehitatud, näiteks saavad lapsed pugeda karupessa või kogeda öise metsa hääli. Loodusfoto huvilisi ootab legendaarse Soome loodusfotograafi Hannu Hautala elutöönäitus "Metsän poika", kus on 50 aasta jooksul pildistatud kaadreid Soome maastikest.

Tore on ka kassa kõrval asuv pood, aga hinnad on krõbedad, nagu Haltia keskuses mujalgi: veepudelite maksab 3,5 eurot, jalgratta rent päevaks 40, pehme loomake poes 13.

NB! Ära aja Haltiat segamini Haltialaga – see on hoopis erinev koht.

www.haltia.com

Suum
18.8x
esimest korda
maailmas*

16mm F/14, 1/160s ISO100

300mm F/14
1/160s ISO100

Inspiratsioon ei tunne piire

16-300mm F/3.5-6.3 Di II VC PZD MACRO

Tamroni uus objektiiiv ulatub 16mm lainurgast kuni pika telesuumini. Koos värinastabilisaatori ja täpse Piezo Drive autofookusega on see sulle piiritu inspiratsiooniallikas.

Di II objektiiivid on loodud eksklusiivselt APS-C mõõdus sensoriga kaameratele. Sobivad mudelid Canon, Nikon, Sony** peegelkaameratele. Komplektis päiksevarjuk.

*Vahetatavate objektiiividega digipeegelkaameratele (märts 2014 seisuga, allikas Tamron).

**Sony kaamerate kesisese värinastabilisaatori tõttu ei ole Tamroni Sony mudelil VC värinastabilisaatorit.

Soodushind **599€** ~~629€~~ kuni 31. juuli.
Vaata lähemalt www.photopoint.ee

TAMRON
New eyes for industry

Kuni selle suveni on Berliin veel täiesti kindlalt nüüdis- ja alternatiivkunsti ning hipsterite maailmas seda, mida muus maailmas on Hiina – kõik on “Made in Berlin”. Ent Peterburis on ilmselgelt juhtumas midagi, mis seda muuta ähvardab. Muidugi pole kuhugi kadunud ka vana väarikas Piiter. Vaheldust jagub.

Tekst ja pildid **SILVIA PÄRMANN, KARL-KRISTJAN NIGESEN**

Valitsevast klassikalise maali ja skulptuuriusust taganejaid on olnud kogu aeg, ilma et keegi selles mingit suurt muutust oleks näinud, ent isegi Ermitaaž avab nüüd kaasaegse kunsti tiiva! Sel suvel koos biennaaliga “Manifesta 10” avatav osa on Itaalia arhitekti Carlo Rossi loodud tibukollases peastaabi hoones Talvepalee vastas ja näeb ainult väljast ohutult traditsiooniline välja. Selle sisu on juba midagi muud – nagu lähemal vaatlusel on seda ka nii mõnegi leivakombinaadi, kudumisvabriku või sünteetilist kummi uurinud instituudi hoone sisu Peterburis.

Kui aga suvises Peterburis kõigest moodsast või linnalikust kõrini saab, tasub teha just nii nagu aristokraadid vanasti – põgeneda linnatagustesse lossidesse või veel natuke kaugemalegi. Seal kestab turvaline 19. sajand mõningase nõukaegse vürtsiga.

Kas Peterburi on uus Berliin?

1. Erarta nüüdiskunsti muuseum ja galeriid

Kel Peterburi sõites kunstist rohkem tiirlevad mõtted välispoliitika ja võimaluse ümber sattuda sõjas olevasse riiki, siis arvestama peab, et vähemalt ühes kohas sõda juba kindlasti käib. Elevantiaedikus, täpsemalt Nikolai Kopeikini maalil "Intsident elevandiaedikus".

Selle sõjaga on küll selline kummaline lugu, et viid ennast sekundite jooksul olukorraga rindel kurssi ja maailm tundub kohe helgem paik.

Oleks asjade selge üledramatiseerimine öelda, et neli aastat tagasi avatud eramuuseum Erarta kuulutas Peterburi vanadele kunstimuuseumidele sõja. Sellist atmosfääri Vassili saare kaugemas nurgas asuvas endises kummiinstituudi hoones kindlasti ei ole.

Erarta on muidugi uuem, erilisem ja teiste eesmärkidega – selle sooviks on avastada, uurida, koguda ja tutvustada andekate Vene nüüdiskunstnike töid. Muuseumis on väljas nii tuntud kunstnike kui ka iseõppinud ja veel väheteatud kunstnike töid, kelle looming on juba praegu väga heal tasemel. Peale püsiekspositsiooni Erarta muuseumi vasakus tiivas on ka näituseprojektid. Neist suurim, "Venemaa Erarta muuseumis", tutvustab nende andekate kunstnike teoseid, kes on pärit Venemaa eri piirkondadest, näiteks Permist, Krasnodarist, Ufast, Novosibirskist ja paljudest muudest kohtadest, mille olemasolu ja asukoht kaardil meile üllatusena tulevad.

www.erarta.com

2. Etäzi, Tkatši ja Taiga

Peterburist Leningradiks ja siis jälle tagasi Peterburiks saanud linna tehased peegeldavad seda (viimast) muutust ehk kõige selgemalt.

Näiteks kunagine leivatehas nimega Smolninski hlebozavod on nüüd tuntud nime all Loftprojekt Etäzi. See on polüfunktsionaalne kunstikeskus Peterburi kesklinnas, kus värsket leiva lõhna on aimata vaid paaris kohvikus. Pigem lõhnab seal värske ideede järele. Näituste korraldamiseks on keskuses kokku 3000 ruutmeetrit pinda ja see on ainus koht linnas, kus näidatakse nüüdiskunsti nii suures ulatuses. Viiekorruselises hoones ei asu ainult näitusesaalid, vaid ka kultuurikeskus. Maja renoveerimisega pole ka üle pingutatud, alles on jäetud palju vana tehase elemente, näiteks betoonsambad, puurmasin ja igaks juhuks ka mõned leivaküpsetusseadmed.

Etäzi kolmandale korrusele on end kõige muu kõrvale ära mahutanud ka hostel, millest perfektsemat paika on väikese eelarve korral raske ette kujutada. Hostelis on kolm tuba (kahe, kuue ja kaheksa voodiga, voodikoht maksab alates 14 eurost öö.)

Eelmises elus puuvilla ketrus- ja kudumisvabrik olnud Tkatši on teine üsna samasugune kooslus vähemate galeriide ja rohkemate poodide-büroodega.

Omaette maailm on aga Dvortsovaja kaldapealsel, üsna Ermitaazi lähedal asuv loomekeskus Taiga, mille soppides peidavad end disainikauplused ja kohvikud, teiste hulgas Pimp Your Eyes (PYE), mis on nagu metsavaimude ehitatud võlumaailm, kus puude ja karvaste loomade keskelt võib leida Peterburi kõige imelisemad prillid. Sealt majast leiab ka Peterburi vaste Reet Ausile, disainipoe ja baare. Hoovi peal on salong sellisel haruldusel nagu habemeajaja ja sisehoovi ei koguneta mitte ainult suitsetama, vaid ka lauatennist mängima.

www.tkachi.com

www.loftprojectetagi.ru

www.space-taiga.org

3. I ♥ Rosfoto

Väidetavalt tehakse aastal 2014 maailmas kokku 880 miljardit fotot. Ehk oleks hea hetk teha väike paus ja vaadata neid, mis juba varem tehtud.

Venemaa kõige huvitavamad ja julgemad fotonäitused toimuvad Rosfotos, mõnisada meetrit Nevski prospektist eemal asuvas näitusekeskuses. Parimad Vene ja välismaa fotograafid näitavad oma töid just seal. Mitte ainult: Rosfoto jätab ruumi ka videokunstile, fotograafilistele installatsioonidele, animatsioonile ja eksperimentaalsele kinole. Kolmes galeriis on aastas kokku ligikaudu 50 näitust. Ja nende raamatupood-kohvik on ka igal juhul külastamist väärt.

www.rosphoto.org

estravel

Reisi kohe! Maksa hiljem.

Estravelist saad väga soodsatel tingimustel järelmaksu. Lepingutasu ei ole ning palgatõendit esitada pole vaja!

Villa Toskaana veinimõisate keskel

Hind kaheksale nädalaks al **730 eurost**.
Järelmaks al **66 eurost/kuus**.

Nädal ultramoodsas Dubais

Pakett ühele kaheses toas al **1025 eurost**.
Järelmaks al **93 eurost/kuus**.

Kariibidele maailma suurimal kruisilaeval

Hind ühele kaheses kajutis al **849 eurost**.
Järelmaks al **77 eurost/kuus**.

Safari läbi Keenia ja Tansaania

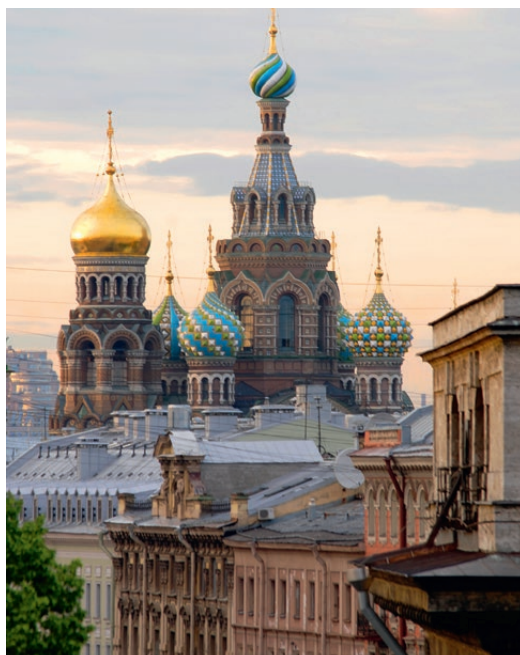
Hind ühele al **1549 eurost**.
Järelmaks al **140 eurost/kuus**.

Vaata tingimusi ja taotle järelmaksu aadressil
www.estravel.ee/jarelmaks või mobiilis **estravel.ee**.

Järelmaksu periood on 12 kuud, intress 16% ja krediidikulukuse määr 17,31%.

24 h reisiabi 6 266 266, estravel@estravel.ee

Mustmiljon täidetud reisiunistust

5. Ilusad restoranid tavalistele inimestele

Kazanskaja tänava Nevski prospekti poolses otsas asuv Terrassa on nime saanud oma suure terrassi järgi. Asukoht ja vaade tingivad selle, et vahel astub uksest sisse ka natuke snobismi ja kitsi, aga vaate nimel elate üle. See terrass asub nimelt katusel, kust avaneb suurepärase vaade kogu linnale ja selle kohal kõrguvatele kullatud kirikutornidele. Parim paik päikeseloojangukokteiliks.

Mööda Kazanskajat käies tasub söögikohtade otsingul silmad üldse väga lahti hoida – muidu võite mikroskoopilisest SupVinost mööda jalutada. Seal on küll vähe ruutmeetreid, aga ebatavaline kontseptsioon pakkuda ühes kohas linna parimaid suppe ja veine (ja suurt mitte midagi muud) tundub töötavat. Isegi nii hästi, et selle pärast tasub Peterburi sõita.

Kui Moskva troonib maailma kalleimate linnade edetabelite tipus, siis Peterburi tundub Tallinnast minnes isegi nii odav, et võtab silmad natuke niiskeks.

Üks koht, mis nii mõjub, on Общество чистых тарелок ehk "Puhaste taldrikute klubi", mille köögis on töölinna ühed paremad kokad, interjööri teinud inimestel poleks probleem tööd saada kusagil Skandinaavias ja hinnad on nagu Viiniuse äärelinnas. Kui imedesse uskuda – ja see on venelastel geenides –, siis need juhtuvadki, see on koha võimalikkuse ainus seletus. Ja ehkki uksest pole mitte mingit nägude kontrolli, on see alati täis ainult väga ilusaid inimesi.

Kui tahate aga tõelisi hipsterite söögikohti, mille avamisajad on etteaimamatud, mille kodulehekülj on maas ja kus kunagi telefonile ei vastata, siis ajage juttu näiteks Pingvini või Etaži baaride ettekandjate ja klientidega (neid ongi teineteisest raske eristada – see oli nüüd kompliment väga õnnestunud personalivaliku eest) ja saate hindamatuid vihjeid.

www.ginza.ru/spb/restaurant/terrassa
www.supvino.ru
www.cleanplates.ru

4. Kõik see jazz – ja muud muusikat ka

The Hat Bar võib ju füüsiliselt Peterburis asuda, aga mõtetes on see kusagil lääne pool ja kindlasti mitte aastas 2014.

Ent kindel on, et seal on igal õhtul laival jazz-muusikud ja et viski ei saa baaris kunagi otsa. Uksed avatakse varakult, elav muusika on igal õhtul umbes kella 22-st. Uksel ei kasseerita piletiraha, mis veel kord kinnitab, et tegelikult ei ole see koht päris kindlalt kahe jalaga maa peal. Kui juhtute teadma kohalikke kuulsusi, siis pakub The Hat Bar väga hea võimaluse nendega kohutada – ülejäänutele on sealne publik lihtsalt äge seltskond.

Vaieldamatult on hea muusikavalik (kuulamiseks, mitte tantsimiseks) ka Pingvini.

Kui te *vintage*'ist veel surmani tüdinevad ei ole, siis teile kindlasti meeldib see restoran-vinüülplaadipood, millesarnaseid Berliini, Kopenhaagen ja isegi Tallinn täis on, aga mis Peterburis alles tärkavad. Süüa, juua ja plaate osta saab päev läbi, DJ tuleb kohale õhtuti. Pingvin sündis alles sel kevadel, aga tunneb end parasvõtmekliimas igati hästi ja enesekindlalt.

www.facebook.com/TheHatBar
www.facebook.com/penguinbar

6. Uus Holland

Olete kuulnud sellenimelisest traktorikaubamärgist? Vähem tõenäoline on, et olete kuulnud Uue Hollandi saarest Peterburis, mis asub Moika ja Neeva jõe ühendavate kanalite vahel. Kõrged punasest tellisest müürid, uhke samastega värav, mille kaudu laevad otse kanalist müüride taha saavad suunduda – Uus Holland mõjub kui suletud militaarobjekt ja seda ta õigupoolest kunagi oligi.

Puulaevade ajastul hoiti siin strateegilise materjali reservi, laevade ehitamiseks mõeldud puitu. Hiljem on siin hoitud vange, katsetatud laevamudeleid ning majutatud sõdureid. Uus Holland lakkas olemas militaarobjekt 2004. aastal, kui tekkis plaan muuta saar atraktiivseks Norman Fosteri kujundatud linnaruumiks. Plaan läks luhta ja nüüd on Uuele Hollandile tulevikku sepitsemas Roman Abramovitš.

Tulevik on paraku esialgu hägune, peamiseks märksõnaks on kultuur. Tuleviku saabumiseni on saar usaldatud kunstnike, muusikute ja linnakultuuri aktivistide hoole alla. Siit leiab kunstinäitusi, kontserte, rulapargi ja meeldivad välikohvikud ehk kokku ootamatult kaasaegse ja euroopaliku linnaruumi ning inimesed. Võtke seda kohta kui oasi, kus saab väsitavast suurlinnast kosuda.

7. Tiiburiga Peeter Suure kiiluvees

Talvepalee juurest saab istuda tiiburisse, mis randub Peterhofis Vene impeeriumi suursuguseima palee ja pargi mereväravas. Sõit võtab aega 45 minutit ning maksab 450 rubla – pole just odav. Atraktsiooniks on vaated Neevalt, tsaariaegsed kaitseehitised meres, eemalt paistev Kroonlinn ja tihed kiir-laevaliiklus. Muidugi juhul, kui ilm ilus on.

Peetri rajatud Peterhofi pargis tasuks märgata lisaks Suurele paleele ka väiksemaid lossikesi: Monplaisiri, Marlyd ja Hermitage'i. Pole ka paha istuda rannas kividelle maha ning pidada väikest piknikku.

Peterhof pole mitte ainult park ja pa-

lee, vaid terve kunagi elitaarne eeslinn. Parke ja paleesid jagub siin veelgi. Neil, kes massivaatamisväärsusi tööpoolest vihkavad, tasub vaadata Aleksandria parki ühes kammerliku inglise stiilis Cottage'i lossikesega ja neogooti stiilis kabeliga. Need kaunid, ent impeeriumi mastaapides väga napid hooned märgivad tsaar Nikolai I unistust elada 19. sajandil veidi inimlikumalt, kui see tsaaridel varemalt kombeks oli olnud. Väga tõenäoliselt arutas Nikolai I ka siin riigiasju oma truu sõbra Keila-Joa mõisniku Alexander von Benckendorffiga.

www.saint-petersburg.com/peterhof

8. Veider roosa kirik

Peterburi kirikud on kahtlemata uhked – väärikas lisaku katedraal, võimas Kaasani kirik ja muinasjutuline Lunastaja kirik valatud verel – ning väärivad kõik külastamist. Loomulikult on eestlase jaoks põnevad meie rahva lugu kujundanud Jaani kirik ja Püha Issidori kirik. Aga Peterburis on üks kirik, mis teid üllatab, on veider ega mahu kuidagi sellesse kujutluspilti, mis teil õigeusu kirikutest meeles mölgub.

See on Cesme Ristija Johannese kirik. Katariina II tellitud 1780. aastal valminud pühakoda järgib püüdlikult toona-seid euroopalikke arhitektuuritrende. Teisisõnu, näeb välja nagu selle oleks ehitanud 18. sajandi hipsterid. Et inglise gootikast inspiratsiooni ammutav

historistsistlik kirik liiga peavooluarhitektuurina ei mõjuks, on ta roosat värvi. Kummaline kooslus euroopalikkusest ja õigeusu sakraalruumist, milles on ometi oma võlu – mõjub üsna pungilt.

Värvikas on ka kiriku ajalugu. Just siia toodi enne matmist Rasputini – pühamehe või deemoni, sõltub kuidas vaadata – surnukeha.

Nõukogude ajal oli see hoone punarežiimi jaoks piisavalt mittedokraalse ilmega, et torni kannatas pista sirbi ning vasara, ja kui kunagi asus kirik linnast väljas, siis praegu on ümbruskonnaks paneelelamutega võrtsitatud nõukogude linnaruum. Hea võimalus tutvuda Peterburi ühe ilmega, mis jääb paljudel kogemata.

9. Tsarskoje Selo – ülerahvastatud, aga kaunis

Tsarskoje Selo linnake ühes Katariina paleega on teine koht Peterhofi kõrval, kuhu massid suvel tõttavad. Talvepalee arhitekti Rastrelli projekteeritud loss on ülimalt efektnene ja just siin asub rekonstrueeritud kujul legendaarne Merevaigutuba. Palee võluvaim osa on siiski šoti arhitekti Cameroni projekteeritud galerii. Kui Peterhofi park on pomposne ning kipub oma mastapides ületama inimlikku mõõdet, siis Tsarskoje Selos on keskkond kuidagi haaratavam ning laia joone asemel domineerib lihtne ilu. Küllap tänu regulaarpargi ja inglise stiilis pargi vahetule dialoogile. Kõlas keeruliselt? Vaadake Cameroni galerii sammastikust parki ja te mõistate.

Sisuliselt Katariina palee taga asub veel üks palee, mida ümbritseb natuke laokil keskkond. Turiste on napilt, palee juures asuva tiigi kaldal murul lesivad proletaarse olekuga päevitajad ning kogu miljöö on natuke ajas seisma jäänud. Katariina II ehitas selle palee tulevasele imperaatorile Aleksandrile (I). Ajaloo seisukohalt on olulisim fakt, et tegu on viimase keisri Nikolai II viimase koduga, just siit algas tsaaripere tee Siberisse, kust polnud määratud naasta.

pushkin-town.net

10. Rongiga Viiburisse

Lõpuks. Kui viibite Peterburis nii kaua, et tekib tahtmine korra natuke rahuikumasse keskkonda sattuda, siis istuge Soome vaksalis rongile ja sõitke Viiburisse. Reis võtab sõltuvalt rongist aega kaks kuni kaks-pool tundi ja rongid on seejuures igati puhtad ning isegi moodsamad kui nood, millega me Eestis siiani sõitsime.

Enne teist ilmasõda Soome suuruselt teine linn on tänagi säilitanud ajaloolise ilme. Veider kogemus: jalutad tuttaval soomelikul tänaval, aga keel ja uuem

visuaalne atribuutika on hoonestusega vastuolus. Viiburi tänavuseks magnetiks on Alvar Aalto projekteeritud raamatukogu, mida möödunud aasta lõpuni pika aega renoveeriti. See on kahtlemata lugupeetud arhitektuuriklassiku loomingu paremiku kuuluv hoone.

Võtke vaevaks ka taksojuhtidele käivet teha ning sõitke korra Viiburist välja Monrepos' mõisaparki – saate heita pilgu maastikule, mille tõttu soomlased Karjalat nii eriliseks ja kauniks peavad.

estravel

Lapsepõlv ei kordu!

Vii lapsed unistuste reisile,
sest nüüd on selleks mängulisi
pakkumisi päris mitu!

Harry Potteri võlumaailm Londonis

Edasi-tagasi transport ja ekskursion
perele Warner Brothers
Studios alates **218 eurost**

Lõbus päev Pariisi Disneylandis

1-päeva pilet perele
alates **165 eurost**

Maailma esimene sise-Legoland Berliinis

Sisepääsupiletid perele
alates **48 eurost**

München väikestele rallisõitjatele

BMW muuseumi külastus perele
alates **27 eurost**

Saladuslik Rooma Dan Browni radadel

Bussiekskursioon, kohvipaus
ja perepilet Castel Sant'
Angelosse alates **163 eurost**

Barcelona meremaailm

Sisepääsupilet perele
alates **55 eurost**

www.estravel.ee/linnareisid

Hinnad on toodud ühe lapse ja kahe täiskasvanuga perele.

Mustmiljon täidetud reisiunistust

24 h reisiabi 6 266 266, estravel@estravel.ee

Paar lugu eespool soovitasime mitut söögi-kohta Haapsalus, paar lugu edasi Stockholmis, aga ruumi nõuab veel mitu uut ja vana üle Eesti. Kui Tallinna Umami Resto ka juba avatud oleks, ei mahuks see kõik äragi.

Kus suvel süüa?

Tekst: KARL-KRISTJAN NIGESSEN, SILVIA PÄRMANN

Pizza Olive: restoran lõunas, peaaegu Itaalia

Ihamaru, Kõlleste vald. Keskmine eestlane pole sellest kohast midagi kuulnud, aga just siin asub tõeliselt hea pitsarestoran. Pilt muutub selgemaks, kui mainida, et vägagi populaarne Maanteemuuseum asub viieminutilise sõidu kaugusel.

Restokülastus on siinkohal paslik ühitada muuseumis käiguga või miks mitte ka värskendava supplusega Ihamaru Palojärves.

Olive pesitseb otse vana postitee ääres, väärikas kõrtsihoones. See on mõnus väike söögikoht, sees kaksümmend kohta ja teist samapalju leidub väljas terrassil.

Siin pakutakse ehtsas Itaalia päritolu puuküttega ahjus valminud pitsasid, just neid õhukese krõbeda põhja ja mitte ülemäära kirju kattega hõrgutisi, millest tõeline gurmaan lugu peab. Pitsadele sekundeerivad käsitsi valmistatud pastast road, rasket teist päeva raviv tomatisupp, eelroogadeks klappivad salatid ning suvises rutiinis möödapääsmatud jäätised. Kes roolis või alaealine pole, saab toidu kõrvale võtta klaasi head Itaalia majaveini, ülejäänud võivad kosutada end kohapeal valminud limonaadiga.

Arvestada tuleb sellega, et tegu on tõelise Itaalia-pärase söögikoha, mitte kiirsöökla. Pitsa valmistamine võtab aega, neljane seltskond peab toidu ootamisele varuma vähemalt 20 minutit, nädalavahetusel tõenäoliselt rohkem. Kui ajastus on oluline, siis tasub ette helistada, eriti hoolsad võtavad kõne päeva varem ja siis ootab neid saabudes kaetud laud pitsade ja muu tellituga. Loomulikult saab siit pitsa ka tee peale kaasa.

Muide, lõunast pärit rahvas kipub pidama Olivet Põlvamaa parimaks söögikohaks, teine, kuhu ka linnakülalisi kannatavat viia, on Kuidoski restoran Räpinas.

Põlvamaa, Ihamaru, suvel K, N 11–19, R, L 11–20, P 11–19, pimedal ajal napimalt.
www.pizzaolive.weebly.com, tel 5663 0054.

Kalana suveresto: võimalik, et suve parim koht

Kalana sadam asub Hiiumaal Kõpu poolsaarel. Sealsamas taga Ristna rannas on kuulus Surfiparadiis, natuke vähem kuulus auguga kivide rand ning metsa varjus peituvad põnevad militaarrajatised.

Kalanas on kämping, Hõbekala puhkemaja ning rannal asub üks Eesti mõnusamaid saunasid, millest otse merre joosta. Rannal peatub aeg, ritsikad siristavad, lilled õitsevad ja elu on ilus. Vähemasti on see olnud nõnda varasematel aastatel.

Tänavu on elu Kalanas ilmselgelt veel ilusam. Sadamahoones avab ukseid suveresto, mida peab Kertu Lukas – üks Eesti ägedamaid kondiitreid, keda teadjamad tunnevad ka suurepärase koka ja miljöömeistrina.

Kertu sõnul ei ole resto menüü ülemäära pikk ja muutub paar korda nädalas, nõnda ei teki ka kohalikel klientidel tüdimust. Serveeritakse seda, mida saar ja meri parajasti pakuvad, ehk siis kohalikke juurvilju, metsaande, lambaliha, veiseliha, hiiumaista kitsejuustu, erinevate lindude mune, kohalikku leiba-saia. Päris hommikul saab putru värsket kohalike marjadega.

Karmi suvekuumuse leevendamiseks serveeritakse käsitööõllesid kuult Eesti tootjalt ning šampanjat saab osta ka klaasikaupa. Veinisõpradele ei saa jätta meelde tuletamata, et Kertu on lisaks kõigele muule ka koolitatud sommeljee ja ei lepi oma *pop-up*-restos sugugi vähema kui võrratu veinivalikuga.

Kohti on toapoolle 80 ja terrassil 30, seega ukse taha ei tohiks keegi jääda. Selle söögikoha külastamata jätmine oleks tõenäoliselt teie selle suve suurim viga.

Avatud 14. juunist kuni 17. augustini kella 9.30–24.00, köök on avatud künneni.
www.suveresto.ee, tel 5827 9313.

Õõbiku gastronoomiatalu: teisel pool tavalist

Kui kunagi olid eduka restorani pidamise kolmeks saladuseks asukoht, asukoht ja asukoht, siis Õõbiku gastronoomiatalu toetab kokkade Ants Uustalu ja Pekka-Paavo Kesküla eestvedamisel taas kord, et ülimalt populaarne restoran on võimalik avada täiesti pärapõrgus tee ääres, mis ei vii mitte kuhugi, ja majas, millest pool on aastaid tühjalt seisnud saun ja teisel pool elanud erinevad lüpsmiseks, pügamiseks ja vardasse ajamiseks sobivad elukad.

Õõbiku mehed on kokad-põllumehed, kes peremeestena ise ka sulase töö ära teevad: panevad kartuli maha, külvavad rukist, paranda-

vad katust, toidavad metsa all aedikus mõnuses poris püherdavaid sigu, kaaluvad kanade võtmist (neil rebaseid ja hunte täis põlismetsade vahel silma peal hoidmiseks plaanivad nad siiski tööle võtta koera) ja jõuavad samal ajal uuesti defineerida Eesti köögi olemuse ja lihtsalt imeliselt hästi süüa teha. Unustamata selle kõige kõrval avada endale pudel head valget veini ning kõigest ise nii suurt rõõmu tunda, et võimatu on seda kohta mitte armastama hakata.

Õõbikule sööma minnes tasuks oma tulekust mitu päeva ette teada anda – muidu lihtsalt ei pruugi olla vaba lauda või midagi taldrikule

panemiseks üle jäänud. Menüü sünnib igaks õhtuks uuesti ning sõltub paljuski hooajast ja sellest, mis naabertaludes parasjagu söömisvalmis on saanud.

Ent kuivõrd suvel teevad kõik plaane spontaanselt, siis võite igaks juhuks alati ootamatult Raplamaale Kuimetsa kandi soodesse-rabadesse-metsadesse sattudes helistada ja uurida, ega keegi äkki tulemata pole jäänud.

2014. aastal valiti Õõbiku Gastronoomiatalu ka Eesti 50 parima restorani hulka.

www.oobiku.ee
tel 5693 5515

Estonian Burger Factory: kadunud burgerid on tagasi

Mäletate Vesivärava grilli, mis kahetsusväärsetel moel kuigi kaua oma esialgses hiilguses tegutseda ei jõudnud? Legendaarsed burgerid on tagasi ja seda suisa mitmel rindel. Vesivärava Indreku uus söögikoht Vabaduse puiesteel, ameerikalik *diner*, on teile kindlasti juba tuttav. Nüüd on ukсед lahti ka Martini burgerirestol. Garanteeritud on vana hea kvaliteet ühes väi-

keste üllatustega, mis muudavad hea veelgi paremaks. Kus see õnnis kiirsööginauding asub? Tallinnas, otse Kosmose kino juures trammipeatuse taga, aadressil Pärnu mnt 41a. Ah jaa, kui Vesiväravas polnud võimalik toas burgerit süüa, siis uues kohas seda muret enam pole. Head isu!
www.facebook.com/EstonianBurgerFactory

Vabrik: lihtsalt head veinid, ei midagi muud

Kõigil on kindlasti ammu järg käest läinud Kalamaja uute kohtade kokkulugemisel. Kui söögikoha ainus kontseptsioon ongi olla kohvik Kalamajas, siis ei tohiks see ka üleliia suure üllatusena tulla.

Vabrik on aga teistmoodi. Nemad tegelevad veiniga, ainult veiniga ja armastavad seda tingimusteta.

Äsja ukсед avanud kohas on riulitele välja jõutud tõsta sadakond erinevat veini ja järjest juurde neid tuleb.

See on suurepärase koht, kust sõpradele külla minnes läbi astuda, et mõni huvitav vein kaasa võtta. Kui veinist jääb väheseks, siis ka kõik seintel olevad fotod on müüa ja samuti leiab letilt heade soovide kirja panemiseks postkaarte. Kui hästi rääkida, reedavad nad kindlasti ka selle meistri-mehe kontaktid, kes kaubaalustest lõpuks midagi huvitavat suutis ehitada. (Sest nii radikaalselt erinev koht see nüüd ka poleks, et te kaubaaluseid, vana mööblit ja tahvlivärviga üle tõmmatud seina eest ei leiaks.)

Restoraniga Elutuba samas majas asuvas vinoteegis on olemas muidugi ka lauad, et kannatamatud veinisõbrad saaksid kohe oma pudeli lahti korkida ja et veel suuremad veinifanaatikud saaksid degusteerimise korraldada. Aga sööma peab minema kuhugi mujale. Olenevalt kellaajast võib minna sisse kohe naaberuksest või, nagu ümbruskonna elanikud hästi teavad, saab sellest samast majast varahommikul (nii umbes 3-4 ajal juba) eriti suure nälja korral endale kaubelda äsja ahjust tulnud lavaši, mis on tulikuum ja hõrk nagu parim Itaalia vein.

Avatud T-L kl 14-22, aga vaevalt keegi välja visatakse, kui klaasi veel veini jäänud on.

www.facebook.com/vabrikvinoteek, tel 5699 5398.

Tammuri talurestoran: ärge kartke, et Eesti talutoite sööma peab

Alates 2007. aasta suvest on Erki Saar pidanud oma talu vanas aidahoones väikest restorani. Restoran on tõesti väike ja seetõttu on paratamatult käinud seal hulga vähem inimesi, kui mõnes pealinna mereäärses kohas ehk paari kuuga käib – aga kuulnud on sellest jällegi palju rohkemad inimesed. Põhjusega.

See on restoran, millel pole menüüd. Neljakäigulise õhtusöögi kõik käigud selguvad kohapeal ja kui seltskonnas on taimetoitlasi, siis peakokk kindlasti arvestab sellega. Aga ei saa öelda, et see teda vaimustaks.

Toidu tegemine ja veinid vaimustavad teda väga ja seda on ka igast suutäiest tunda.

See ei ole mingi Eesti tavaline talukööök ega isegi mitte tavaline talukööök moodsas võtmes. Muidugi jõuab Tammurisse palju värsket ja Eestimaal kasvanud toorainet, aga suures plaanis teeb peremees ikkagi seda, mida ta ise armastab ja mis teda parasjagu huvitab. Ja see võib olla kusagilt kontinendi teisest nurgast.

Muuseas, kui juba aimate ette, et üldse ei jaksa pärast õhtusööki ja mõne veinikeldrist välja toodud aarde ärajoomist kuhugi sõita, siis paar inimest mahuvad ka talu külalistemajja.

Mäha küla, Otepää vald, Valgamaa
 telefon: 5358 5140
www.tammuri.ee

Silvia Pärnmann

Noa: vaate ja toidu võitlus tähelepanu nimel

Tallinna restoranimaailmas sel aastal kõige rohkem elevust tekitanud Tõnis Siiguri Noa menüü on väga lihtne: ühel leheküljel on kuus taimetoitu, teisel kuus kalatoitu ja kolmandal kuus rooga lihas. Igast kuukust kolm esimest on eelroad ja kolm viimast pearoad. Kõik toidud maksavad kas 6, 12 või 18 eurot.

Sellega saab lihtne osa ka otsa.

"Misasi on josper?" on küsinud ilmselt iga menüü avanud külaline ettekandjatel praeguseks juba nii palju kordi, et vastus tuleb väikese ohkega: "See on üks selline ahi."

Selles ahjus saab teha näiteks kala.

Toitu oodates on aega tegeleda vaatega. Spetsiaalselt Noa jaoks ehitatud maja (autorid Kamp Arhitektid) on tee poolt peaaegu märkamatu. Languse peale ehitatud maja sulandub maastikuga kokku ja raske on uskuda, kui palju valgust, avarust ja vaateid on selles majas sees. Akendest ja terrassilt avaneb postkaardivaade Tallinna vanalinnale ja uutele tornidele selle kõrval, suured laevad roomavad sadama poole nagu suvepäikesest uimased päevakoerad.

Selle kõigega on raske konkureerida. Toit on muidugi suurepärase, nagu ikka, kui Tõnis Siiguri käsi mängus on. Ja sellest tegelikult isegi täiesti piisaks. Noa köök on suurepärase autori köök ja õigus oli neil, kes arvasid, et see laev võtab Eesti restoranimerel uue suuna ning tema tuulde pöörduvad ilmselt paljud.

Aga vist lõid ka kokad ise natuke pelgama nende vaadete võlu, nii et topeltpingutusi on tehtud toidu serveerimisel. Noas ei ole vist ühtegi päris tavalist taldrikut ega tassi.

Emotsioone saab üheks korra kokku liiga palju. Õnneks on alati võimalik asja tasandada sinna tagasi minnes. Pange lihtsalt laud aegsasti kinni.

Tegelikult jaguneb Noa veel omakorda Peakoka Saaliks ja "tavaliseks" saaliks. Peakoka Saalis on vaid degustatsioonimenüü, milles kas neli või kuus käiku ja hind vastavalt 49 või 59 eurot.

Ranna tee 3, Tallinn, E-N 12-23, R-L 12-00, P 12-22

www.noaresto.ee, tel 508 0589

Viinistu: leiba ja tsirkust

Kümmet tegevusaastat tähistanud Viinistu rannaresto on vahetanud peremehi ja -naisi ning kui mullu hoolitses kõige eest Liina Karron, siis sel hooajal möllab peakokakuues otsapidi veel Vihulas tegutsev Lauri Tomingas. Viimane tähendab, et eelkõige on köögirahvas veidi hull ja kindlasti võtab asja väga vabalt. Toidule võiks see ainult head teha.

Kuigi Viinistulgi pole midagi erinevamat ette näidata, kui et tooraine on kohalik ja värske, mis ausalt öeldes ongi ju normaalsus, on koht ikkagi erinev. Viinistu pole järjekordne idülliline maakohake või vaikne lahesopike viituste võrgukuuride ja sammaldunud kiviaedadega, vaid ikkagi vana tööstushoonestik. Neid on taasasustatud siiani ju vaid linnades, mis teeb Viinistust omamoodi maa-Kalamaja. Uut hingamist puhutaksegi sisse kogu kompleksile, natuke laienes taas kunstimuseum ja suvi on tihedam kui varem, täis teemanädalavahetusi, kontserte ja etendusi. Lisaks võrratu võimalus sõita Mohni saarele, kus on loomulikult giidiks Jaan Manitski ise, kui ta parasjagu kohal või saarel viibib.

Aga tagasi resto juurde. Viinistu menüü on nii mugavalt tasakaalus, et kellele siga või silgud liiga prostad tunduvad, saab valida vahemereli-semaid maitseid tomatipüst jäneseni, pastat või sinikarpe. Teistele on aga kõik eestimaine olemas ja nagu kodumaisele rannarestole kohane, muutuvad toidud vastavalt kuu faasile ja tuule suunale – sööd seda, mis võrku jääb või aias valmis saab. Värsket suitsukala saab tänavu nii restoranis tellida kui ka kaasa osta. Purjetage peale!

Suvel E-N 12-21, R-P 12-22, köök hakkab lõpetama tund enne sulgemist. Tel 5558 6984.

Kairn Press

Aeg iseendale

Suvine Pärnu, see on tuules sahisevad pargid, jalutuskäik rannapromenaadil, merelõhn ja -kohin, unistused, mõtted. Lisaks rannale, parkidele ja puhtale õhule on Pärnus ka **hotell Strand** teenuste valikuga, mis sobivad suurepäraselt üksi, sõprade või perega puhkamiseks.

Strand on pika kogemusega äri- ja konverentsihotell, kuid paljud meie külalastajad on saanud meeldiva elamuse just puhkajale mõeldud teenustest. Vaikuse ja rahu hindajale on meelispaigaks meie spaakeskus. Traditsioonilise sauna austaja leiab sealt Soome sauna ja basseini, mahedama temperatuuri eelistaja aurusauna ja mullivanni, erinevate funktsioonidega massaažibasseini ning lõõgastumise ja selja soojendamise võimaluse soojade laavakividega toolidel. Pärast võib päikesel veel väliterrassi lamamistoolidel või klaasi tagant end paitada lasta.

Soojendava sauna järel on hea võimalus külastada hotelli *wellness*-keskust ja valida enam kui 50 protseduuri seast see kõige meelepärasem. Hooldustes kasutatakse looduslikke kvaliteettooteid sellistelt brändidelt nagu Annemarie Börlind, Algoane ning Selvert Thermal; juuksehooldustooted on Wellait. Hubased ruumid ja personaalne teenindus loovad mõnusa lõõgastava õhkkonna.

Näo-, keha-, käte ja jalgade hooldustes seas on koorivaid, puhastavaid, taaselustavaid ning niisutavaid protseduure.

UUDISENA PAKUME OMA KÜLASTAJATELE teovalguga nahka noorendavat ja uuendavat näohoolitsust, mis sobib kõikidele nahatüüpidele (ka tundlikule ja aknelisele) armidevastase hooldusena. Teovalgu ekstrakt on tänapäeva kosmeetika efektiivseim leiutus, tal on mitu tähtsat toimet – tugev pinguldav ja vananemisevastane, naharakke taaselustav, antibakteriaalne toime ja nahka kooriv toime. Pakume hooldususi ka meestele ja lastele, et kogu pere saaks täiuslikult puhata. Milline laps ei igatseks mõnuleda maasika-massaaživannis, loobuks müra- karu massaažist või printsessi küüntest?

HEA PUHKUSE TAGAVAD SUUREPÄRASED MAITSEELAMUSED ning meie restorani kokad eesotsas peakokk Lauri Ermiga on valmistanud suvemenuü, mis sisaldab laia valikut salateid, suppe, pasta- ja liha-

roogi. Jõe- ja merelinnana ei saa me ilma kalata, seda enam, et meie peakokk on kirglik kalamees! Kalaroogi on valikus mitu – Pärnu lahe haugikoogid forellimarja ja vähisorbeega ning küpsetatud Pärnu lahe koha fileerull täidetud lõhe-*mousse*’iga. Grilli- ning juustusõpru meeles pidades on valikus grillitud kitsejuust marineeritud maasika-peedisalat, röstitud seedermänniseemnete ja ürdikastmega. Ja tähelepanu, magusasõbrad: meie eelmise hooaja populaarne jäine mustikakook asendub veelgi põnevama, jäise *moijto*-maitselise toorjuustukoogiga!

Lisaks *à la carte* menüüle on meil veel hea valik salateid ja võileibu *lobby*-baari menüüs ning pärnakate südame võitnud kondiitritoodete lett. Pagari- ja kondiitritooted on kõik kohapeal valmistatud, säilitusaineteta ning imemaitvad!

Tere tulemast kuurortlinna Pärnusse, Strand SPA & Konverentsihotelli, veetma aega pere ja sõpradega, nauetima puhkust ja aega iseendale!

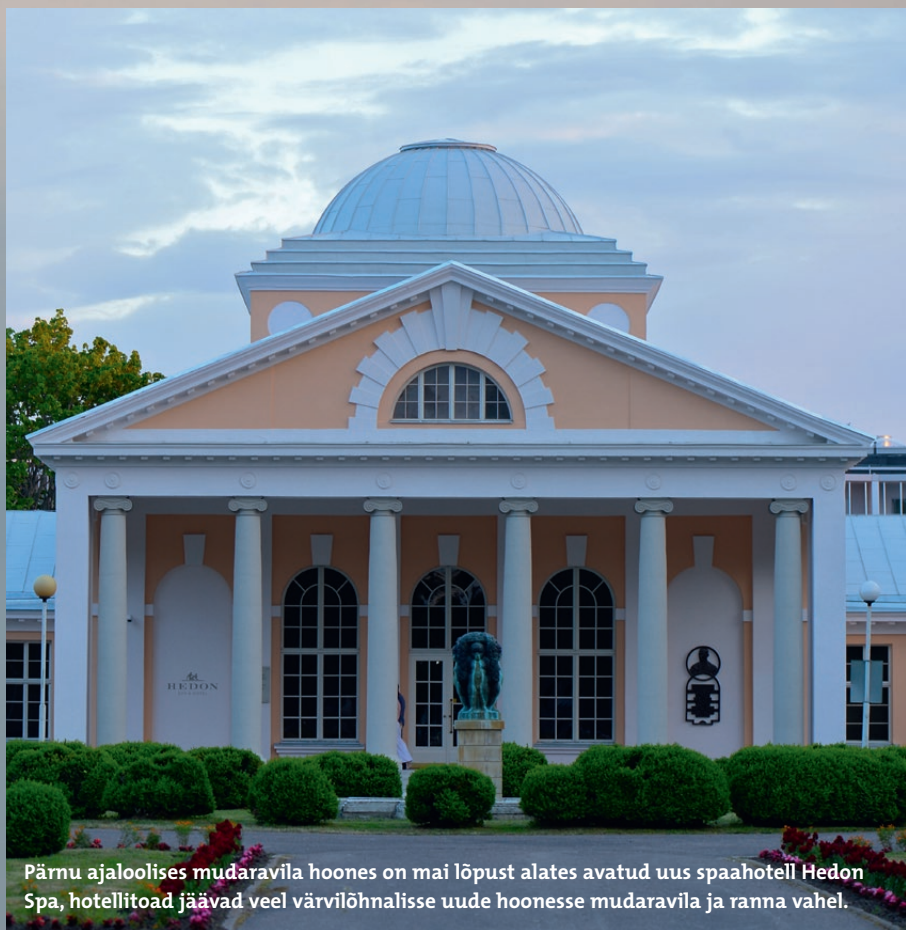
Elu on alati parem Pärnus

Tekst ja pildid: **SILVIA PÄRMANN**, Diivan

Pärnu suvi saabub alati siis, kui oled lõpuks lootmast lakanud. Hollywoodilikult magusama ja ilusamana igast eelmisest.

Hedon Spa restorani Raimond peakokk Herkki Ruubel on töötanud Londonis Gordon Ramsay juures ja Kopenhaagenis Nomas.

Pärnu ajaloolises mudaravila hoones on mai lõpust alates avatud uus spaahotell Hedon Spa, hotellitoad jäävad veel värvilõhnalise uude hoonesse mudaravila ja ranna vahel.

Aadress, millelt leiab suvel pelgupaiga mustvalge maailma, poliitikauudiste ja pettumuste, aiatöö ja argipäeva eest, pole aastatega muutunud: see on jätkuvalt Pärnu.

“Teil on väga ilus näonahk,” ütles kosmeetik sumedal teraapilisel häälel tere asemel, kui olin end reede pealelõunasse perfektselt sobivalt ühele Hedon Spa massaažilauale “Viie lille” rituaali ootuses pikutama sättinud.

Pidin rõõmsalt tõdema, et B-vitamiini doosist, mille olin nädala esimesel poolel töö asjus paaril korral Vilniuse õllebaari Špunka sattudes saanud, on ikka väga kiiresti kasu olnud.

Sellised asjad on tegelikult targem välja ütlemata jätta, sain ma kohe aru. Leedu õllebaar ja “Viie lille” rituaal ei sobi ühte lausesse isegi siis, kui

mõlemad su elus ühte ja sama eesmärki teenivad.

Kuid Balilt pärit ilurituaal oli rikutud ilma minu barbaarse avaldusetagi. Vähemalt kosmeetiku arvates.

“Ma ei ole veel oma kellukest kätte saanud!” sosistas ta ja tema hääles oli kuulda vaikset ahasust, et minu kogemus ei saa olema täiuslik. Ta kogus end aga sekunditega ja lausus kellukest helistamise asemel sugestiivselt: “Hingake sisse ... ja välja ...” ning pihustas õhku kaks täpselt mõõdetud kogust parfüümi.

See ei lõhnanud päris nii, nagu õnn lõhnab,

Pärnu

aga parfüümiloojad olid jõudnud üsna lähedale.

Hedon Spas kasutatav Prantsuse kosmeetikasarja Cinq Monde, millega tulid kaasa teadmised maailma eri paikade massaaži- ja ilurituaalidest, on kindlasti täiuslik ka siis, kui kellukesed ja temaatiline muusika kohale pole jõudnud. Vaikus ongi turvalisem valik.

Vaikuse mõttes on Hedon Spa ilmselt parim valik ka pärast seda, kui kuller kellukesed kohale on toonud. Pärnu vanasse mudaravilasse rajatud vaikne spaa (alla 14-aastastele sissepääs keelatud) järgib antiikseid spaatraditsioone ja selle saunades, basseinides ning puhkealal valitseb haruldane vaikus.

Ainult aurusaun soosib midagi omaette. 35 eurot, mida selle vaikuseoasi (piiramatu ajaga) külastuse eest küsitakse, annab selge signaali, millise luksusega tegemist on.

KUI ME KELLA SEITSME PAIKU LÕPUKS HOTELLI RESTORANI RAIMOND PEEAEGU RANNALIIVALE EHIATUD TERRASSILE JÕUDSIME, olin olnud juba pool päeva Pärnus ja ikka veel mitte Hedon Spa hotellist väljaastumiseks põhjust leidnud.

Raimondi peakokk tegi kõik selleks, et ka järgnevatel tundidel selleks soovi ei tekiks. Menüü oli sama ilus kui vaikus spaas.

Ma ei julgeks pärast seda öhtut kunagi väita, et eestimaine veisesisefilee aedviljade ja punase veini kastmes võiks millegi poolest jääda alla Bali rituaalile – sa lihtsalt sööd ja naerata ja unustad seal öhtupäikeses istudes, et üldse on kunagi langenud lumi läbi sinkja tähistaevata öö või et oled kandnud tuvihalli talvemantlit.

Londonis Gordon Ramsay juures ja Kopenhaagenis Nomas töötanud peakokk Herkki Ruu-

bel on tulnud tagasi kodulinna Pärnusse, et pakkuda elamusi nüüd seal. Ta on enda ümber koondanud seltskonna Eesti toidu usku inimesi, seda mitte ainult köögis – näiteks võorasemad, mis siiakalast eelroale värvi ja maitseid lisasid, oli kasvatanud ta ema. Ka *sous chefi* valik, kes pärit Soomaalt ja sealseid karulaugu- ja muid salakohti teab, on päris hästi õnnestunud.

Herkki Ruubel pole ainus, kes on maailmarännakutelt Pärnusse tagasi jõudnud, et selle plaanedi parimad osad ühte menüüsse panna.

KA KUNINGA TÄNAVAL MAIS UKSED AVANUD KOHVIK

Komfeki omanike ja peakoka CV-st leiab hulga seiklusi peaaegu igal kontinendil. Arvukalt menüüsid võrdluseks läbi söödud, võivad nad nüüd täiesti rahuliku südamega pakkuda suurepäraselt enda küpsetatud musta leiba, koduseid moose – aga ka näiteks parimaid oliive ja salatikastmeid, mis neile maailmas ringi kolades meeldima olid hakanud.

Suvises Pärnus on üldse palju uusi inimesi ja

Kui raamat algab Alice'i sattumisega Imedemaale ja lõpeb tema naasmisega tagasi pärismaailma, siis kohvik Komfex ongi üks päris-Imedemaa, lubab kohvikupere.

Oled sa
suur või väike,
noor või vana –

vees on alati lõbus!

Eesti
suurimas
veepargis
jätkub
tegevust kõigile

- 4 meetri sügavune hüppebassein
- 4 liutoru, pikim 85 meetrine
- kärestikuline mägijõgi
- julgetele ronimissein
- kosed, basseinid ja saunad

Veepark on avatud E-P 10-22

www.terviseparadiis.ee

Tervise Paradiis spaa-hotell & veekeskus
Side 14, Pärnu, 80010 Tel +372 445 1600

tervise paradiis
spaa-hotell & veekeskus
aastat

mõtteid, mis kõik vulisevad vastupäeva, vähemalt võrreldes selle aasta hallima ajaga, mil Pärnu kesklinn juba tööpäeva lõpus unne suigub. Kui üldse on nii hea päev, et see ärganud on.

Suvisesse keslinna inimesed siis alles kogunema hakkavadki ja öö on juba täis suitatajaid, kes leiavad üles muidu kuhugi sügavale taskupõhja peidetud uljuse. Nende väheste suveööde soojus sulatab piirid võõraste ja vanade tuttavate vahel, nagu järjekordselt tõestas Wine Piccadilly ees õhtu viimase pokaali joomise ajal lauale maandunud tellimata pudel punast veini. Millele kohe järgnes vabale toolile maandunud pudeli ostja, mõne aasta pärast keskealine ja pärit pealinnast.

“Ma tulin Pärnusse armastust otsima,” teatas ta täiesti siiralt, nagu vanale sõbrale tunnistada võiks, vaid paariminutilise tutvuse järel.

Kogu oma küünilisuse juures pidin nõustuma, et Pärnu on vähemalt Eestis selleks parim paik ja ta ei oleks saanud targemini valida. Vähemalt olin mina kohanud oma (viimaste kuude) suurimat armastust just Pärnus.

Küll mitte baaris – aga saatused on erinevad –, vaid jõe ääres rahulikult kulgemas. Ta oli pikk, suve nägu juba hilistalvel ja oskas teha rõõmsaid üllatusi iga natukese aja tagant.

TEMA NIMI OLI JAANSONI RADA. Mistõttu arutelud armastuse kohtamise võimalikkuse üle Pärnus ei saa kesta filmilikult kaunite jalutuskäikudeni rannas päikesetõusu ajal, mis lükkaksid kohtumist

HAWAIIAN Tropic™

EST. 1969

UUS!

SILK HYDRATION PÄEVITUSJÄRGNE EMULSION AALOEGA 180ML

Luksuslik kookose- ja papaialõhnaline päevitusjärgne emulsioon sisaldab niisutavaid ja värskendavaid aaloe ribakesi. Siidiproteiine ja sheavõid sisaldav kerge emulsioon hellitab, toidab ja niisutab nahka 24 tundi peale päevitamist. Aaloe geel jahutab ja rahustab nahka ning aitab päevitusel kauem püsida.

SILK HYDRATION PÄEVITUSEMULSION SPF 15,30

Luksuslik siidiproteiine sisaldav päevitusemulsioon toidab, hellitab ja niisutab nahka rikkalikult 12 tunni jooksul. Emulsioonil on laiaspektriline UVA- ja UVB-kaitse. Hoiab ära päikesepõletuse ja naha enneaegse vananemise. Kergesti imenduv emulsioon sisaldab toitvaid antioksidante ja troopiliste taimede ekstrakte.

The
Beauty of
Sun Protection™

Ilmaprognoos lubab Pärnusse sooja- ja kuivapoolset suve kaldal ja sooja- ja märjapoolset vees.

Temaga veel hilisemasse hommikusse.

Aga hommikuti, eriti vihmavärsketel hommikutel, on Ta kõige ilusam maailmas.

Jaansonirada ühendab Pärnu kahte silda, kulgedes mõlemal jõe kaldal vee piiril. Kesklinna pool jalutades käib igal meetril elu nii kallast palistavate majade hoovides kui ka vee peal, kus kalurid, suplejad, pardid ja paadid toimetavad; teine kallas pakub puude varjus rahulikumat jalutuskäiku.

Kust iganes te oma jalutuskäiku Jaansonirajal alustate, proovige see lõpetada kesklinna silla juures – sealt on lihtsalt kõige lühem maa Koidula pargi servas mõne nädala eest avatud õllepoodi nr 2 Gambrinus, mille külmikust te pärast kuuma suvist flirti kaheksa kilomeetri pikkuse rajaga kindlasti midagi ära teeninud olete. On see midagi mõnelt Brasiilia õllepruulilt või hoopis Belgia või Iirimaa omalt, on teie enda valik.

Gambrinus nr 2 (numbrit üks kandev pood on Tartus) on ainult kauplus, mitte baar ning laudade-toolide lisamiseks vajalikku luba ei kavatse omanikud ka hankida. Aga ka teie olete kindlasti tähele pannud, et 1. juulist võib osta õlle, jalutada

Õllebutiigis Gambrinus on müügil üle 200 erineva õlle.

sellega näiteks teisel pool teed asuvasse Koidula parki, pista jalad purskkaevu – selle tegevuse lubatavus pole nii kindel, aga elage natuke, lõppude lõpuks on Pärnu suvi – ja lasta B-vitamiinil ning päikesel oma naha eest hoolitseda.

Kui väga tahta, siis mõni õnn ei elagi ehk ainult pühapäeva õhtu või sügiseni?

Olulisi aadresse Pärnus

Hedon Spa hotel ja restoran Raimond

Ranna puiestee 1
www.hedonspa.com

Kohvik Komfek

Kuninga 24
E-T 8-19, K 8-20, N-R 8-22, L 10-22, P 12-19
www.facebook.com/kohvikkomfek

Wine Picadilly

Pühavaimu 15
E-N 10-23, R-L 10-24, P 10-20
www.wine.kohvila.com

Õllepood nr 2 Gambrinus

Kuninga 36

Õllebutiigis Gambrinus on müügil üle 200 erineva õlle.

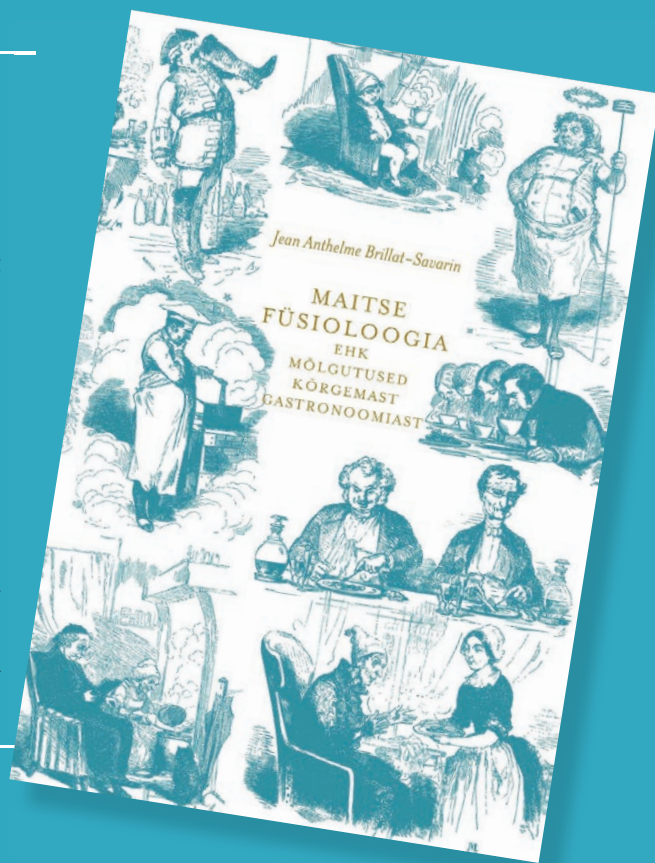

JEAN ANTHELME BRILLAT-SAVARIN

MAITSE FÜSIOLOOGIA EHK MÖLGUTUSED KÕRGEMAST GASTRONOOMIAST

See on kentsakas raamat toidust, söögist ja joo-
gist, söömiskommetest ja kõigest muust gastro-
noomiaga seonduvast. Tegu on toidukirjanduse
ühe alusteosega, mis ilmus algselt 1825. aastal, kuid on
endiselt väga loetud ja tõlgitud raamat. Kuigi raamat
kõneleb toidust ja söömisest, ei ole see kokaraamat,
vaid üritab pigem entsüklopedisti ambitsiooniga haa-
rata kõike, mis sellesse teemasse üldse puutub: inimese
meeltest ja seedesüsteemist alustades, ajaloosündmuste
juures peatudes ja tõestisündinud lõbusate ja kurbade
lugudega lõpetades.

Jean Anthelme Brillat-Savarin oli Prantsuse jurist ja
poliitik. Eluajal tunti teda just juristi ja ühiskonna-
tegelasena, kuid tänapäeval on tema kõige loetum ja
kuulsam teos „Maitse füsioloogia“.

RAAMAT
MÜÜGIL RAHVA
RAAMATU
JA APOLLO
POODIDES

TÄNAPÄEV

www.tnp.ee

Süües läbi Stockholmi, targad mehed tagataskus

Tekst MARI ROONEMAA

Oaxen Slip & Krog
Djurgardenis

Mari Roonemaa harutab kümme aastat “Uue Põhjala köögi” tuules purjetanud põhjamaade kokkade hullumeelset edulugu ja tutvustab selle põhilisi staare. Retk ei vii üldse tavamõistes tippköökidesse, vaid täiesti mõnusatesse ja kaukakohasematesse “tagataskutesse”.

Skandinaavia kokad on viimased kümme aastat olnud toidumaailma pa-lapsed. Nad on võitnud järgemööda – ja riigiti vaat et skandinaavialiku võrdõigusslikkusega vaheldumisi – auhindu erinevatel võistlustel ja edetabelites, toonud koju trofeesid ja pälvinud isegi prantslaste austuse (teadupärast pole see kellelgi varem õnnestunud).

Siiski olid need tunnustused pikalt – kui kokanduslikke paralleele tuua – vaid *crème de la crème*, nišivärk. Suured pudrumäed ja piimajõed on pannud voolama ikkagi see edulugu, mis on tippköökidest välja murdnud tänavale, pannud

inimesed toidust rääkima ja selle üle arutlema ning lennutanud toiduturismi võrdväärseks teiste suurte turismide sekka.

Eduloo võimsaks mootoriks on “Uue Põhjala köögi” liikumine, mille vilju saab maitsta ka kodus Tallinnas ja mis tänavu tähistab oma kümnetat sünnipäeva. 2004. aastal “Uue Põhjala köögi” manifestile (New Nordic Kitchen) allkirja andnud Skandinaavia *chef*id alustasid revolutsiooni, mille Põhjamaade Ministrite Nõukogu aasta hiljem ametlikult üle võttis ja manifesti Skandinaavia maade ametlikuks toidupoliitikaks ristis.

Teispool Läänemerd Stockholmis on “Uue Põhjala köögi” vaimus loodud gurmeerestoranid valitsenud pikka aega, ent kümme aastat on pannud kokad rahutusest nihelema ja otsima uusi väljakutseid. Lühikese aja jooksul on peente restoranide juurde ja kõrvale tekkinud vabama õhustikuga ja rahakotile kergemad bistroom tüüpi toidukohad, mida rootslased ise kutsuvad *bakficka*’deks ehk tagataskuteks. Milliseid trikke ja toite sealt välja võlutakse? Tutvustame teile silmapaistvamaid.

Mathias Dahlgren Matbaren

45-aastane Mathias Dahlgren pole veel jõudnud oma esimese suure juubeli tähistamisenigi, kuid liialdamata võib teda nimetada Rootsi gastronoomia *grand old man*’iks. Dahlgren võitis kokkade olümpial Bocuse d’Oril esimese rootslasena kuldmedali, lühikese aja jooksul pärjati tema res-

Restorani Gastrologik noorema venna Specerietti tooraine väljanäitus. Restot peavad Anton Bjuhr ja Jacob Holmström.

Jonas Mat & Vinbaren

torane Michelini tärnidega ning ta oli 2004. aastal koos Noma peakoka Rene Redzepi ja Claus Meyeriga esimeste seas, kes “Uue Põhjala köögi” manifestile alla kirjutasid. Stockholmi kesklinnas Grand Hotelis asuvad nii tema restoran Matsalen** kui ka toidubaar Matbaren (ehk Söögisaal ja Toidubaar, ei mingit peenutsemist, kuigi võiks nimetada ka *brasserie*’ks). Toidud ise on valmistatud parimate

Rootsi traditsioonide vaimus ning mõnesaja kilomeetri raadiusest hangitud toorainest.

Speceriet

Restoranil Gastrologik, mis asub diskreetsete maani langevate kardinatega ja ei taha teada anda, millise laua taga istub parajasti Bruce Springsteen või Hillary Clinton, on nüüd noorem

Rootslase pilguga

Jens Linder, Rootsi kokk ja toiduajakirjanik

Rootsi restoranid on viimaste aastate jooksul läbi teinud mitu metamorfoosi, peened restoranid võtavad õhkkonna osas vabamalt, tagasi on ka vahepeal unustuse hõlma vajunud maalähedus-rustikaalsus. Kui varem võis märgata palju üksteise kopeerimist, siis praegu on nende aeg, kes armastavad iseolemist. Muutunud on ka suhtumine kokkamatisses – meedias üles puhutud nn staarkokkade asemel hinnatakse tugevaid isiksusi ning nende omapära, sisu. Veel on viimase 15 aasta jooksul toimunud tõsine nihe inimeste teadlikkuses, mis puudutab toitu ja toidumaailma laiemalt, ka käiakse tunduvalt rohkem väljas söömas kui varem.

Kui mul oleks Stockholmis aega

vaid päevake, siis valiksin kindlasti koha, millel on tõelise rootsi köögi aura juures: restorani Pelikan Södermalmil või Mathias Dahlgreni Matbareni vanalinna külje all. Kui aega – ja raha – juba natuke rohkem, siis soovitaksin gurmeeköögi ahaa-elamusi otsida Esperantost ja Björn Frantzéni juurest.

Minu isiklikud lemmikud Stockholmis on aga välja kujunenud aja jooksul ja pole mind senini ei toidu ega atmosfääriga alt vedanud. Nendeks on Kesk-Euroopa toidule keskenduv Bar Central Södermalmil, võrtsika toidu ja maheda teenindusega korea restoran Arirang, värske *sushi* ja misosupiga hiilgav Akki sushi ja Babas Burgers. Viimane on väike pärl äärelinnas, kus

valmivad linna parimad burgerid.

Ülejäänud Rootsis, eriti Malmö, Göteborgis ja Põhja-Rootsis Jämtlandis jagub samuti palju avastamist. Tiptasemel söögikohti ei pruugi muudes piirkondades nii palju olla, kuid kõikjal leidub palju tõeliselt häid väiketootjaid, eeskätt Jämtlandis, Gotlandil, Smålandis, Hallandis, Värmlandis and Södermanlandis.

vend Speceriet. Erinevatest “tagataskutest” sobib just Specerietile (The Grocery – Toidupood? Toidukraam?) see nimi nagu valatult, kuna tegu on tõesti väikese ja koduse kohaga. Õhustikult meenutab Anton Bjuhi ja Jacob Holmströmi toidukoht pigem Lõuna- kui Põhja-Euroopat, sest külalistel on valida kolme laua vahel, kuhu saabujad maksimaalselt kümnesentimeetrise vahega istutatakse. Astuge spontaanselt sisse – reserveerida ei saa! – ja asuge sööma ja suhtlema.

Oaxen Slip

Djurgardenis vee ääres asuv Oaxen Slip & Krog on peakokk Magnus Eki ja tema abikaasa Agneta Greeni legendaarse Oaxeni järglane. 1994. aastal Stockholmi arhipelaagis avatud ja 2011. aastal ukсед kinni pannud Oaxeni teine tulemine sai alguse kaks aastat tagasi. Rohelisel Djurgardenil, mida täidavad lapsed, loomad ja muuseumid, asub Oaxen mõnusa väikese nurga taga. Siingi on suundumused samasugused nagu teisteski *fine* ja *fun dining*’ut ühendada püüdvates Stockholmi tipprestodes – Oaxen Krogis pakutakse kuue- ja kümnekäigulisi erimenüüsid, Slip aga on eeskätt hea ajaveetmiskoht, kus hoolikalt valitud toorainetest valmistatakse lihtsamaid toite.

Jonas Mat&Vinbaren

Restoran Jonas ning samas suures ruumis asuv toidu- ja veinibaar paiknevad Stockholmi restoranide epitsentrist veidi eemal, töötempolt kiirel ja asjalikul Kungsholmenil. Restoraniomanik ja peakokk Jonas Lundgren on teinud suuri tegusid nii Rootsi kui ka Eesti köögi heaks: 2009. aastal tõi ta Bocuse d’Orilt koju hõbemedali, tänavu aga aitas Eestit võistlustel esindanud Cru peakokal Dmitri Haljukovil jõuda edasi Lyoni Bocuse d’Ori finaali. Jonase köögi staariks on lisaks peakokale endale Jospergrill ehk kõrgtehnoloogiline sõeahi, kus temperatuur võib tõusta kuni 600 kraadini. Lisaks pakub Jonas kevadest saati ka *take-away*’d, mille nimeks koka spordiharrastusest inspireeritud Jonas Träningsmat (‘Jonase trennitoit’).

Råkultur ja Shibumi

Need on Rootsi Micheliini-giidi ekvivalendis ehk The White Guide’is kahel viimasel aastal Rootsi parimaks restoraniks tunnustatud Esperanto *spin-off*’id. Restoraniomanik ja peakokk, Tai päritolu ja Rootsis kasvanud Sayan Isakssoni loomingus riiavad Põhjamaad Aasiat ja tulemus on jalustrabav – ütleks kõristrabav, aga kõik ei neela selliseid kalambuure alla. Råkulturi menüüs on peamiselt *sushi*, *sashimi* ja maki, mida tõlgendatakse nii Rootsi kui ka Aasia võtmetes. Shibumi soovib Stockholmi tuua aga veidi Jaapani *izakaya* ehk kohaliku publi kultuuri. Esperanto, Råkultur ja Shibumi asuvad kõik ühes ja samas endises teatrihoones Östermalmil.

Djuret & Pubologi

Ka see restoran pakub seda, mida nimi lubab – Djuret tähendab rootsi keeles looma ning korraga

Jonas Lundgren on Dmitri Haljukovi treener Bocuse d’Oril ning Stockholmi üks ägedamaid restoranipidajaid.

Magnus Ek ja tema abikaasa Agneta Green hullutavad hea toidu sõpru Djurgardenis Oaxen Slip & Krogis, kunagises ellinguhoones.

ongi menüüs üksainus loom. “Ninast saba- ni” filosoofiast lähtuva restorani peakokk valib iga paari nädala tagant vastavalt hoo- ajale ühe looma ning valmistab alfabeedi pikkusega konkureeriva rea roogasid. Tai- metoitlastele ei ole halastatud ka interjööri valides, näiteks tekib lampide puhul küsi- mus, kas need on monofunktsionaalsed või toimivad ka hakklihamasinatena.

Samasse ketti, mille taga on Daniel

Crespi ja peakokk Mikael Einarsson, kuu- lub ka vaid 26-kohaline gastropubi Pubo- logi. Pakutakse viiekäigulist menüüd koos paari muutuva lisarooga ning õhtusööki on võimalik nautida ka otse keset köögimelu.

Pontus! ja Pocket

Endas elegantselt ettevõtja ja pea- koka ametit ühendava Pontus Frithiofi kolmekorruselise restorani asub kesklin-

nast pisut eemal põhjasaunas Stureplani lähistel. Hüüumärgiga Pontust! nimetab ta ise suurlinlikuks luksuslikuks *bras- serie*'ks, tagatasku Pocket aga ühendab endas prantsuse südame ja rootsi hinge. Suured sõnad, kuid Frithiof ongi suurelt mõtleja ja ütleja. Aprilli lõpus avas ta Stockholmi eeslinnas Solna äripargis uue restorani Pontus in the Park, mille juurest ei puudu mõistagi oma Pocket.

Eesti kokanduslik käekiri on kujunenud põhjamaiseks

Angelica Udeküll, restorani Wicca peakokk ja “Uue Põhjala köögi” järgija

Kui suure huviga vaatab kokk, mis naabermaades – ja eriti põhjamaades – kokandusareenil toimumas?

Naabrite juures toimuvat, uusi söögikoh- ti ja eriti trendide muutumisi jälgitakse üsna tähelepanelikult. Käiakse naabermaade toidu- messidel ja elatakse kaasa erinevatele võist- lustele.

Oled ise töötanud ühe Michelin'i tärniga tunnustatud Oaxeni restoranis, millised on sinu mälestused? Kas midagi tehti totaalselt teistmoodi kui näiteks meil?

Sellest on juba seitse aastat, kui õnnelik juhusega mind Oaxenisse viis. Juhtus see tänu Põhjamaade Ministrite Nõukogu programmile, mis lähetas pundi Eesti kokkade Skandinaa- via riikidesse kogemusi omandama. Kuna olin enne aastaid töötanud just Rootsi kokkade käe all, valisin enda jaoks kõige tuttavama variandi ja nii ma sinna sattusingi. See lühike aeg mõjutas väga oluliselt minu arusaamisi

köögitööst ja peakoka-ametist ning tooraine kasutamise filosoofiast.

Tolleaegne Oaxen asus Stockholmist 50 km kaugusel saarel, kus toimus täiesti teist- sugune tööruum kui mulle teadaolevates res- toranides. Kollektiiv elas ja hingas iga päev ühes rütmis, jagas kõiki restorani toimimiseks vajalikke ülesandeid ja veetis isegi vaba aega koos. Ent eriti sügava mulje jättis mulle toona suhtumine toorainesse.

Silmiavav oli see, kui palju on võimalik leida erinevaid ande otse loodusest. Sealse peakoka ämm tegi iga päev jalutuskäigu nii mere ääres kui restorani lillepeenarde juurde, kust nopiti kõik roogade kaunistamiseks kasutatavad lilled ja ürdid. See oli minu jaoks ülioluline tõuge ja julgustas mind edasi mine- ma sellega, mida oma hinges olin juba ammu tahtnud teha – kasutada tooraineid, mida meie esivanemad tundsid kui ravimtaimi ja mis enamiku restoraniköökidest jaoks oli sellel ajal veel helesinine unistus.

Kas Eesti köök on osa “Uuest Põhjala köögist” ning kuhu see suur suund, mis tänaseks Eestiski palju tooni annab, sinu arvates tulevikus liigub?

Minu arusaamise järgi on tänane Eesti köök osa Põhjala köögist. Kindlasti on meie kokan- duslikku käekirja ajalooliselt mõjutanud nii vene kui ka saksa köök, kuid samavõrd on mõju avaldanud kaks lähinaabrit ehk Rootsi ja Soome. Pärast Eesti iseseisvumist ja piiride avanemist oleme just nende poole teinud kõige suuremaid lähenemissamme. Paljud meie kokad on end täiendanud edukate kokkade juures, omandan- nud teadmisi põhjamaistest toorainetest ja toon- nud need teadmised endaga kaasa siinsetesse söögikohtadesse. Usun, et areneme just põhja- maiste riikidega ühes suunas, kus kõige olulisem on mõttelaad, loodusandide kasutamise oskus ja ajalooliste tehnikate taasavastamine.

Millised on sinu isiklikud lemmikud?

Selleks juba aastaid olnud kõik metsik – marjad, seened, erinevad söögiks kõlblikud taimed, aga ka ulukid. Katsetan nendega pidevalt ja avastan uusi põnevaid kooslusi ja tehnikaid, kuidas nende “iseloomuomadusi” parimal viisil esitleda.

Käisid hiljuti kokkade olümpia eelvoorule ehk Bocuse d’Orile kaasa elamas, kas sul selle kõrval jäi aega ka Stockholmis väljas söömas käia?

Stockholmis on väga palju põnevaid söögi- kohti ja kindlasti võib söögikoha valikul abiks võtta rootslaste parimate söögikohtade giidi ehk www.whiteguide.se, kus enamik hetkel trendikaid ja külastamist väärt söögikohti üles loetud. Viimase aja ehk kõige põnevam uus- tulnuk, kuhu ma pole veel jõudnud, aga kind- lasti soovin sattuda, on Ekstedt – restoran, mis asub keset Stockholmi linna ja kus söögitege- mine toimub ainult elaval tulel.

Eestis on “Uue Põhjala Köögi” manifestile and- nud oma allkirja üle 200 koka ja toidutegelase. Vaata www.kulinaaria.ee/eesti-kook/manifest.

Pane puhkus taskusse!

Soe talvepuhkus
nüüd kuni **-50%**
soodsamalt

Sissemakse ainult
60 eurot inimene

Suurimad soodustused ja madalaima hinna garantii kuni 15.07.2014. Hilisemaid soodustusi vaata internetist. Vaata ka suusareiside soodsaid pakkumisi!
E-müük: www.novatours.ee. Info ja broneerimine: info@novatours.ee, Novatoursi Tallinna kontoris: Rävåla pst. 6-201a (avatud E-R: 09-19; L: 10-14) või Estraveli reisibüroodes üle Eesti. Järeilmaksu võimalus! Tel. 666 8000.

NOVATOURS
www.novatours.ee

Užupis

Inimesel on õigus laiselda
ja mitte midagi teha

Tekst ja pildid: **SILVIA PÄRMANN**, Diivan

Vilniuse vanalinnast teisel pool Vilnelė jõe asuv Užupis ei mahtunud Silvia Pärmanile arusaamatul põhjusel sel kevadel ringelnud maailma kõige hipsterilikumate asumite edetabelisse Riia Miera iela ja Tallinna Kalamaja kõrvale. Ometigi on see hipsterite linnaosade pioneer. Selle atmosfääri on küll võimatu kuhugi edasi kanda, kuid vähemalt Užupise põhiseaduse 41 punkti on ammendamatu inspiratsiooniallikas kõigile, kes vajavad mõtteid, millega täita oma kodus, kohvikus või stuudios inspiratsiooniseinale riputatud tahvel.

Kass ei ole kohustatud oma peremeest armastama, kuid peab teda raskel hetkel aitama (§ 13).

Inimesel on õigus elada Vilnele ääres, Vilnele aga voolata inimesega kõrvu (§ 1).

Esimene punkt Užupise põhiseadusest iseloomustab päris hästi, mis meeleolu selles umbes 5000 elanikuga – neist umbes 200 on kunstnikud ja vähemalt 2000 peab ennast natuke kunstnikuks –

asumis tavapäraselt valitseb.

Kunagi 16. sajandi paiku ja pisut hiljem olid siin jõekaldad täis väikesi äärisid, paberivabrikuid ja vesiveskeid, nüüd kohtab peamiselt inimesi, kelle põhitegevus on maalimine, suitsetamine või lihtsalt jalgade kõlgutamine vee kohal.

Inimesel on õigus surra, aga see ei ole tema kohustus (§ 3).

Selliste paragrahvidega konstitutsiooni omava riigi puhul on päris üllatav, et nad lisaks põhiseadusele veel mõned riigiga kokku käivad väga maised ja bü-

rokratlikud asjad on loonud, näiteks templid.

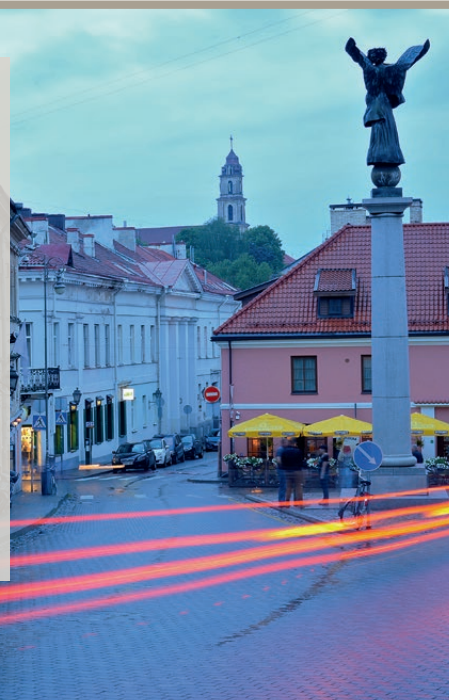
Väike disainipood-galerii Galeria pakub tänapäeva Euroopas haruldast võimalust saada passi tempel Užupise vabariigi piiri ületamise kohta.

Inimesel on õigus olla õnnelik (§ 16).

Kõik Užupise tänavad kohtuvad väikesel väljakul inglī kuju juures ja kohtuda armastavad seal ka kõik inimesed. Piskese platsi ümber mahub kohti kalapoest pitsarestorani ja riidekauplusteni ning kui õhtud ükskord soojaks lähevad, muutuvad kuju ümbritsevate söögikohtade terrasside ja klientide vahelised piirid väga raskelt määratletavaks.

See on sumisev mass, kus inimesed kasutavad õigust olla õnnelik (ja nende koerad kasutavad rõõmsalt klähvides ringi joostes oma põhiseaduslikku õigust olla koer).

Inimesel on õigus armastada (§ 6).

Ma leidsin Mindaugase jõeäärse maja juurest roosa sildi “We don’t work here, we make dreams come true” kõrvalt pingilt istumas.

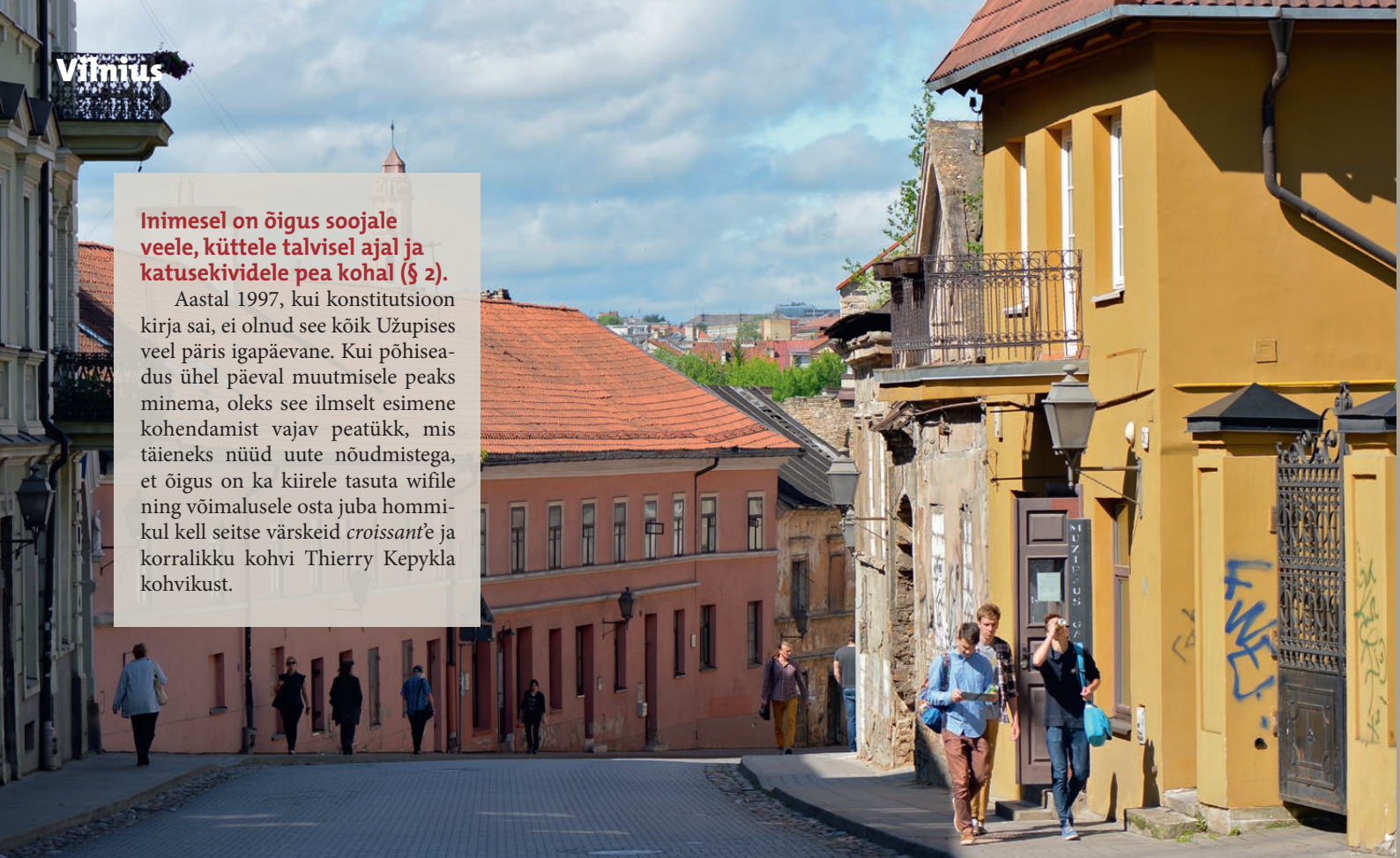
Ta kahtlemata armastas seda hetke oma piibuga.

Jõe ääres oli molbertitega klassitāis teismelisi maalitunnis. Mindaugas armastas ise ka maalida.

Aga ta parasjagu ei saanud ise, tal oli maalitunni juhendamine pooleli.

Inimesel on õigus soojale veele, küttele talvisel ajal ja katusekividele pea kohal (§ 2).

Aastal 1997, kui konstitutsioon kirja sai, ei olnud see kõik Užupises veel päris igapäevane. Kui põhiseadus ühel päeval muutmisele peaks minema, oleks see ilmselt esimene kohendamist vajav peatükk, mis täieneks nüüd uute nõudmistega, et õigus on ka kiirele tasuta wifile ning võimalusele osta juba hommikul kell seitse värsked *croissant'e* ja korralikku kohvi Thierry Kepykla kohvikust.

Inimene võib jagada seda, mis tal on (§ 28).

“Kas ma võiksin teist ühe pildi teha, te olete väga ...”
 “Jaa, muidugi. Ma olen ausalt öeldes sellega üsna harjunud, inimesed paluvad seda minult alailma.”

Inimesel on õigus olla tundmatu ja mitte kuulus (§ 8)

1980ndatel, kui esimesed kunstnikud Užupisse kolima hakkasid, said nad naabriteks hulga lihtsaid töömehi, teist sama palju alkohoolikuid ja siis veel päris suure seltskonna inimesi, kes vahel kuudeks või aastateks kodutänavatelt kadusid – et veeta aega erinevates Leedu vanglates. (Nemad olid Užupise tühjadesse korteritesse sattunud juba II maailmasõja ajal – Užupis oli enne sõda juudi

linnaosa, mille elanikud hävitati Saksa okupatsiooni ajal.)

Edita Suchockyte on kasvanud koos Užupisega ja näinud, kuidas peaaegu kõik naabrid on mõnekümne aastaga vahetunud. Edita isa oli Leedus tuntud kunstnik ja illustraator ning tänaseks väikesi galeriisid täis Užupises oli Edita üks esimesi, kes oma galerii avas. Ta maalib ja joonistab inimesi, keda mäletab Tansaania veedetud ajast, oma tütart, päris võõraid inimesi ja muidugi kasse, selleta Užupises ei saa.

Inimesel on õigus uskuda (§ 9).

“Mõned ütlevad, et see on mood, mõned, et *haute couture*,” läks Andrus (“Aga vähemalt mitte mingi Vahur,” nagu ta ise pisut sapiselt märkis, kuuldes – ilmselgelt mitte esimest korda –, kui levinud tema nimi Eestis on) põlema.

“See ei ole seda. Need on minu jaoks olulised asjad, millela ma elu ette ei kujutaks!”

Andrus avas oma kaubamärgi PeuPeu

(peupeu.eu) poe Užupio tänaval, Užupise keskpunkti tähistavast ingliskujust mõnekümne meetri kaugusel, paar kuud tagasi. Poes on müügil tema ja ta naise disainitud riided ja neid täiendavad tekstiilist poetid hoiatustega “*Cat in a bag*” ja muud sarnast, mida sealkandis muidu raamituna kohvikuseintelt leiab. Mõistagi polnud tal visiitkaarte – tal olid kleepekad. Aga muidu ei jälginud ta muidugi mitte mingeid trende: “*I just follow the white rabbit.*”

Inimesel on õigus omada õdesid, vendi ja vanemaid (§ 30).

Inimene on kohustatud mäletama oma nime (§ 27).

On kergelt arusaamatu, kuidas üldine loominguvabadus Užupise söögikohtadesse jõudnud pole. Ehkki kohvikuid on Užupises üksjagu – eriti muidugi inglü ümber –, on nende kõigi menüü nagu mõne itaalia restorani söögikaardi halb paroodia, taimetoitlastele on pühendatud heal juhul mõni pasta ja veganid võivad nälga surragi, kui õigel ajal teisele poole jõge tagasi minna ei märka.

Aga janusse seal ei sure. Õllebaar Špunka jääb meelde nii oma Leedu väikesete pruulikodade toodetud õllevaliku kui ka seletamatu oskusega umbes 15 ruutmeetrile korraga 50 inimest mahutada. Loodetavasti mäletate Špunkast lahkudes ka kõike muud seda õhtut puudutatavat.

Inimesel on õigus vahel mitte teada, kas tal ongi kohustusi (§ 14).

Užupise Leedu disaini müüvatest poodidest on parim Baltas Miškas (‘valge mets’, facebook.com/BaltasMiskas), kuhu sisse astudes leiate poe juhataja Ieva tõenäoliselt keset kauplust kiigel istumas, ümbritsetuna ehetest, riietest, kikipilsudest ja kõigest muust, mida väikesed noored disainistuudiod tavaliselt teevad. Muu hulgas leiab sealt ka Leedu ühe lahedama rõivabrändi “*Atsikeli ir varai*”, mille nimi eesti keeles võiks kõlada kui “Tõuse ja kapp” (tõole).

Vihjeid suvisteks grilli- õhtuteks

Suur Roheline Muna

Mis oleks suvi ilma grillimiseta? Olgem ausad, see polekski miski suvi. Ja mis valmib tavaliselt ühel õuegrillil? Kahjuks on see vastik maitsetugevdajamaitseiline kuivunud-kõrbenud lihataoline asi. See ei pea tingima nõnda olema.

Esiteks, hankige solkimata liha. Teiseks, tekitage omale grill, mis annab kokale loomevabaduse – võimaldab vajadusel tõsta temperatuuri üle kolmesaja kraadi, aga lubab seda ka hoida stabiilselt alla saja.

Just selline ongi Big Green Egg – ühes kestas korraka grill, suitsuahi, ahi ja seda kõike kompromissitult. Keraamiline korpus hoiab grillis ühtlast temperatuuri ja on ise meeldivalt jahe, sütt kulub tavapärasest vähem ja vähemalt teoreetiliselt valmib selles grillis imeline liha.

Big Green Egg pole ainuke omasugune ahi, selliseid on veel, soodsamaidki ja mitte tingimata kehvemaid. Üks on siiski selge, Muna on efektiivne ja kuulsaim omasuguste seas.

Saadaval Homeyardis

Erinevad suurused, enim levinud on L hinnaga 1150 €

Õpi mesinikelt

Kodumaine suvi oleks sääskedeta suisa kohatult meeldiv. Olete tähele pannud, et sääskedest veel hullemad on sääsetõrjevahendid? Pole midagi hullemat sõbrast, kes su grill-liha sääsetõrjevahendiga üle laseb, palju meeldivam pole ka see maitse, mis su huultel on, kui oled oma näo pisikestele tiivulistele piisavalt ebameeldivaks muutnud. Lisaks kõigele muule on sääsetõrjevahendid enamasti mürgised, ega sääsed neist midu eemale ei hoiaks.

Mitte küll alati, aga vähemalt õhtuste sääserünnakute aegu on abi sääsemaskest. Välja näeb veider, aga olek on selle peakattega päris mõnus.

Saadaval Matkaspordis

10,95 €, püsikliendile soodsamalt

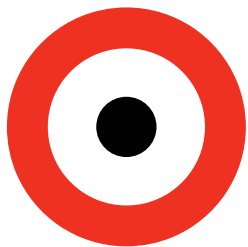
Värvikat lõikust

Olete kogunud hetki, kus suvisel piknikul tuleb tahkest ainest rooga lõigata plastmassnoaga, mis on nüri ja murdub esimesel võimalusel? Pistke suveks auto kindalaeasse peotäis kauneid värvilisi Opineli nugasid. Ettevaatust! Need noad on tõesti teravad, pole välisstatud, et selles hinnaklassis teravamaid nuge ei leidugi. Sugugi vähem oluline pole, et need noad on ka mugavad – mõnusa puidust käepideme ja nutikalt fikseeruva teraga, kõlbavad kasutada nii grill-liha lõikamiseks kui ka puukoorest laevukese voolimiseks. Lisaks on värvilisi nuge võimalik omavahel eristada – igaühele oma.

Saadaval Matkaspordis

12,99 €, püsikliendile soodsamalt

KLICK

SINU DIGIPOOD

360 kraadi ulatuses pööratav ja volditav disain

HP Pavilion x360

Saadaval ka hõbedane mudel!

kuumakse alates

10.92

hind 399.-

puutetundlik 11.6" ekraan	Intel Dual-Core N2820	Windows 8.1	mälu 4GB	kõvaketas 500GB	kaal 1,4kg	aku tööaeg 5:42
--	------------------------------------	------------------------------	--------------------	---------------------------	----------------------	---------------------------

- CoolSense nutikas jahutus
- kõvaketta kaitsesüsteem HP ProtectTools
- spetsiaalselt Windows 8 jaoks optimeeritud uus puuteplaat
- WiFi • Bluetooth 4.0 • USB3.0 • 2xUSB2.0 • HDMI

1 tööta

2 mängi

3 naudi filme

4 ole liikumises

● Maksimaalne paindlikkus.

Kasuta sülearvuti asendit töötamiseks, pööra ümber seisvaks asendiks filmide vaatamiseks, muuda telgi asendiks mängimiseks ja tahvelarvuti asendisse liikumises olles.

● Nelja asendi vahel on kerge vahetada.

HP Pavilion x360 muudab automaatselt süsteemi sätteid ja lukustab klaviatuuri oma kohale. 3 suunaline güroskoop + kiirendusmõõtur tagavad kiire ja perfektse asendite vahetuse.

● BeatsAudio helikvaliteet.

Kaks kõlarit on optimeeritud selliselt, et heli oleks parim igas kasutatavas asendis. Beats ja HP on disaininud Pavilion x360 eesmärgiga pakkuda parimat ja rikkalikku heli.

vaata lisaks

www.KLICK.ee/x360

Tähelepanu: Järelmaks on finantskohustus.

Enne järelmaksu lepingu sõlmimist tutvuge vastava teenuse tingimustega ning vajaduse korral konsulteerige asjatundjaga. **UNO järelmaksu pakujaks on Kaupmehe Järelmaks OÜ.** Krediidi kulukuse määr on 25.56% aastas järgmistel näidistingimustel: järelmaksu summa 500€, intressiga 10.9%, tagastamise tähtaeg 3 aastat, lepingutasu 24,90€.

Arvutus on ligikaudne ning võib erineda Teile pakutavatest tingimustest. Soovitame tutvuda järelmaksu infoga aadressil www.klick.ee/jarelmaks.

Kadunud tsivilisatsiooni jälgedel

Elanikud on lahkunud, isegi pääsukesed ei tee siia enam pesi. Kaunist taluhäärberist pole enam palju alles, seinad ja sarikad püsivad vaid tahtejõu najal.

Kunagi seemnest kasvama hakanud vahtrapuu on rahul. Kadunud peremees oleks teda piiranud või majale liialt lähedal kasvanud puu suisa maha võtnud, aga nüüd saab ta oma oksad rahulikult aknast sisse sirutada.

Tsivilisatsioon pole veel maja ümber päriselt lahkunud. Üksik marjapöösas annab ikka veel saaki, peenramaa asukohtki on selgelt nähtav ning selle servas kasvab kultuurtaimi. Võimalik, et kevadel pistavad kuskil maja lähedal ninad maast välja nartsissid ühest vanast sordist. Sellised väga lihtsad, mida moodsates aedades enam ei näe. Sealsamas maja kõrval, rohtu mattunud, varitseb uudishimulikke silmi sissekukkunud kaev. Kui tolle asukohta mitte aimata, siis võib uudistajal päris kehvasti minna.

Natuke piinlik on see pilt, kus hakkab kaduma kõik, mida perenaine ja peremees kunagi armastusega löid lootuses, et järeltulevad põlvned tehtud pikkade aastate vältel edasi kannavad. Metsviinapuu pingutab ja üritab seda piinlikkust katta.

Meenub kadunud Jaan Kruusvalli tekst selle suvise Theatrumi lavastuse tutvustusest:

*Metsaradadel ei käi enam keegi.
Need kasvavad vähehaaval kinni,
kattuvad samblaga.
Need võiks veel rääkida, mida näinud, kui oskaks.
Kuid kes oleks kuulaja.*

Minge seda lavastust vaatama. On ju Esna mõiski tagasi toodud kaduvikust, millesse pildilolev maja on sukeldunud. See maja küll liiga sügavale.

Selle foto autor Assar Jõepera, kelle hobiks on kadunud kultuurmaastikel rändamine ja hääbuvate majade jäädvustamine, käib mööda Eestit, suvel jalgsi või rattaga, talvel suuskadel ja märkab seda, mis meie eest peidetuks jääb.

Proovi sel suvel leida ja märgata seda, mida temagi otsib. Võimalik, et sa mõistad siis üksjagu teravamalt, miks need inimesed, kes maale kolivad, tähelepanuväärsed on.

Foto **ASSAR JÕEPERA**,
tekst **KARL-KRISTJAN NIGESIN**

Kuldkaart

- Soodustused Estraveli reisiteenuste tellimisel
- Kingitused kogutud boonuspunktide eest
- Eripakkumised ja soodustused rohkem kui 150 koostööpartnerilt

Kuldkaardiga kogutud boonuspunktide seisu saate kontrollida Estraveli veebilehel "Minu konto" süsteemis <http://www.estravel.ee/kuldkaart>.

Boonuspunktid kehtivad kaks aastat alates kontole laekumise kuupäevast.

Restoran Hermitage ja Heimar Kuuskler

Hermitage asub Rataskaevu tänaval hotellis St. Petersburg. Selles Eesti vanimas hotellis satub külastaja vene ja prantsuse köögi küttesse. Nende kahe rahvusköögi traditsioonilised road on modernse kuue saanud peakokk Heimar Kuuskleri käe all, kes orienteerub restoranimaailmas suurepäraselt ning teab, mida tähendab tõeline maitseelamus. Söögitegemises, nagu elus üldse, ta hinnaalandusi ei tee, vaid püüdleb kõrgeimate eesmärkide nimel.

www.hermitage.ee

Püsisoodustus Kuldkaardiga 10% menüü tavahindadest.

Schlössle suveõues kõlab iga päev elav muusika

Schlössle hotelli romantilisel siseõue suveterrassil saab suve lõpuni iga päev nautida muusikute etteasteid ja hõrgutavaid roogi. Peakokk Heimar Kuuskleri sõnul leiab menüüst muu hulgas värsked hommikul püütud siiakala ja vabajooksu pardimuna õunapuukoorega suitsutatud pardifileega. Samuti ei puudu korralik burger ja paar korda kuus muutub suveõue grillihooviks. Igal suveõhtul saab aga nautida etteasteid Georg Otsa muusikakooli parimatelt noortelt, samuti üllatusesinejaid. Kava leiad www.schloesslehotel.com.

Püsisoodustus Kuldkaardiga 10% menüü tavahindadest.

Suite Lounge

Suite Lounge – stiilne lõõgastus koos sigari ja peene napsuga. Massiivsed kiviseinad ja hoolikalt valitud sisekujundus loovad täiusliku õhkkonna, kus pidada huvitavaid vestlusi, lugeda raamatut või nautida sigarit. Suite Lounge on inspireeritud armastatud ja populaarsest Marbella Lounge'ist, mis avati Hispaanias juba kümme aastat tagasi.

www.schloesslehotel.com

Püsisoodustus Kuldkaardiga 10% kõigist tavahindadest.

Bon Appetit

Kokkasid meil ei ole, aga on head töövahendid headele kokkadele. Kauplusest Bon Appetit Rocca al Mare keskuses leiad inglise köögitarvikute brändi Kitchen Craft suurepärase, lõbusa ja kvaliteetse valiku toidutegemisel vajaminevat. Meil on palju kokkamist lihtsamaks tegevaid köögiriistu, seega jääb rohkem aega maitsva toidu juures pere ja sõpradega koosolemiseks..

www.bonappetit.ee

Kaupluses Bon Appetit püsisoodustus normaalhinnaga toodetest Kuldkaardi omanikele 10%.

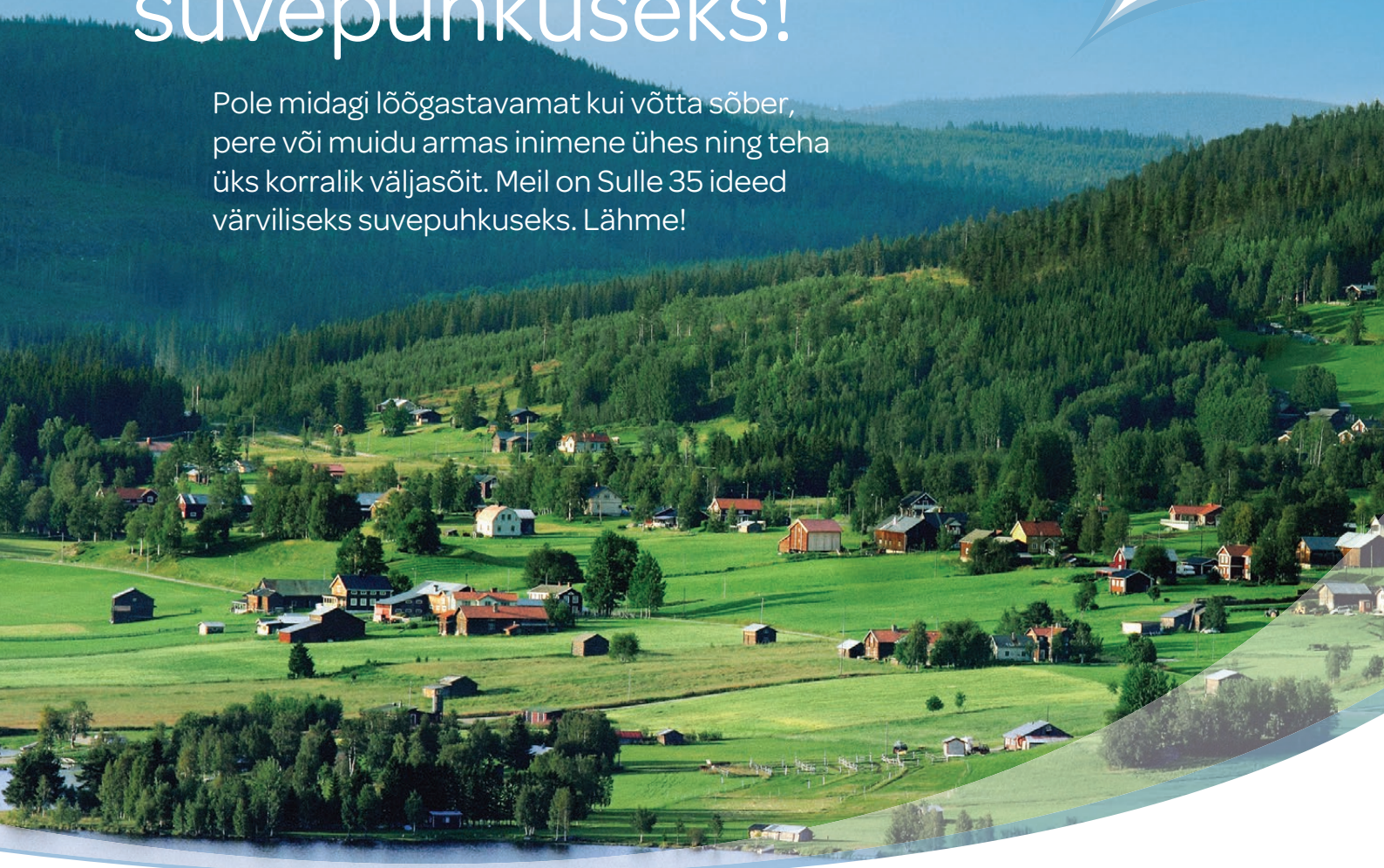

estravel

Aeg suvepuhkuseks!

Pole midagi lõõgastavamamat kui võtta sõber, pere või muidu armas inimene ühes ning teha üks korralik väljasõit. Meil on Sulle 35 ideed värviliseks suvepuhkuseks. Lähme!

Võrratu puhkus kultuuripealinnas Riias

Hind perele koos 1 öö majutusega
alates **69 eurost**

Puhkusepakett delfiinide *showga* Klaipedas, Leedus

Hind kahele koos 1 öö majutusega
alates **116 eurost**

Suvine romantika maagilises Mooste Viinavabrikus

Romantikapaketi hind kahele
alates **131 eurost**

Lastega Muumiperele külla!

Hind kahele täiskasvanule ja
ühele kuni 11-aastasele lapsele
alates **262,50 eurost**

Vaata kõiki häid suvepuhkuse ideid:
www.estravel.ee/suvepuhkus

24 h reisiabi 6 266 266, estravel@estravel.ee

Mustmiljon täidetud reisiunistust

LENDA TALLINNAST TAP PORTUGALIGA EKSOOTILISTESSE JA PÕNEVATESSE SIHTKOHTADESSE

TAP PORTUGAL PAKUB TEILE OTSELENDE KAUNISSE LISSABONI JA HÄID ÜHENDUSI OTSELENDUDEGA:

- Porto, Faro, Madeira, Assoorid, New York, Miami, Bogotá, Panamá ja Caracas
- 12 paika Brasiilias ja 13 Aafrikas

LENDA TAP PORTUGALIGA EKSOOTILISTESSE JA PÕNEVATESSE SIHTKOHTADESSE

Teie unustamatu reis algab juba TAP Portugaliga mugava Airbusi pardal sõbralike portugallaste nauditava teenindusega. Söögid ja Portugali vein sisalduvad hinnas. Tere tulemast pardale! Võta ühendust oma reisibüroo või TAP Portugaliga tapsales.tll@tap.pt.

World's Leading Airline
To South America
and Africa

TAP

TAP PORTUGAL

with arms wide open

flytap.com

A STAR ALLIANCE MEMBER

LEXUS NX CREATING AMAZING

RESERVEERI ENDALE JUHIKOHT UUS LEXUSE HÜBRIDMAASTUR NX TULEB OKTOOBRIS

Eeltellimine on juba alanud.
Tule tutvuda virtuaalse esitlusega.

TAPSEM INFO +372 619 0010 VÕI WWW.UNELMAUTO.EE

LEXUS TALLINN, PETERBURI TEE 1, 11415 TALLINN, INFO@UNELMAUTO.EE

Lexus NX 300h kombineeritud kütusekulu on 5,5l / 100 km. Kombineeritud CO2 emissioon on 120 g/km.

 LEXUS